

7 13
12

AA.)
DISSERTATIO JURIDICA
INAUGURALIS
DE
JURE PATRONATUS.

QUAM,

Adspirante Summo Numine,

Ex Auctoritate Rectoris Magnifici

IOH. THEOD. ROSSIJN,

A. L. M., Phil. Doct.; Phil., Math., & Astron. in Illustri
DUCATUS GELRIÆ & COMITATUS ZUTPHANIÆ Acade-
miæ, quæ est HARDEROVICI, Professoris Ordinarii;

NEC NON.

*Consensu Amplissimi SENATUS Academici,
Nobilissimæque FACULTATIS JURIDICÆ Decreto,*

PRO GRADU DOCTORATUS, Summisque in Utroque JURE
Honoribus, & Privilegiis ritè & legitimè consequendis,

Eruditorum Examini submittit

JOANNES CASPARUS OESTHOFF, Monasteriensis.
S. S. THEOLOGIAE DOCTOR.

Collegiatae Ecclesiae ad S. Martinum Monasterii & ad
S. Remigium Borckenae Canonicus Capitularis.

Ad diem 10 Octob., hora locoque solitis.

HARDEROVICI,
Apud JOANNEM MOOJEN, Academiae
Ducatus Gelriae & Comit. Zutph. Typograph. Ord.
CIS. IS. CC. LXVII.

DISSEPTATIO JURIDICA

IN A. G. U. R. A. L. I. S.

DE

JURE PATRONATUS.

AVTOR

FR. DAVIDUS KELLERUS HELVETICUS

JOH. THEOD. ROSSINI

ALUMNIUS REGII SEMINARII
IN VINDOBONA
CUIUSMODI PATRONATUS
JURIS IN A. G. U. R. A. L. I. S.

IN A. G. U. R. A. L. I. S.

ADUS. JOHANNES JOHANNES

ADUS. JOHANNES JOHANNES

ADUS. JOHANNES JOHANNES

ADUS. JOHANNES JOHANNES

ADUS. JOHANNES JOHANNES

ADUS. JOHANNES JOHANNES

ADUS. JOHANNES JOHANNES
ADUS. JOHANNES JOHANNES
ADUS. JOHANNES JOHANNES

*EMINENTISSIMO,
CELSISSIMO PRINCIPI,
DOMINO DOMINO
GRATIOSISSIMO*

MAXIMILIANO FRIDERICO

ARCHI-EPISCOPO COLONIENSI SACRI ROMANI
IMPERII PER ITALIAM

ARCHI-CANCELLARIO, ET PRINCIPI
ELECTORI

S. SEDIS APOSTOLICAE LEGATO NATO

EPISCOPO, ET PRINCIPI MONASTE-
RIENSI

WESTPHALIAE, ET ANGARIAE DUCI, BURGRA-
VIO STROMBERGENSI, COMITI IN KONIGSEGG-
ROTFELS, DOMINO IN ODENKIRCHEN, BOR-
CKELOE, WERTH, AULENDORF, ET STAUF-
FEN ETC. ETC.

PRINCIPI AC DOMINO MEO
GRATIOSISSIMO.

EMINENTISSIMO

CELESTISSIMO PRINCIPALI

DOMINO DOMINO

GRATIOSISSIMO

MAXIMILIANO FRIDERICO

ARCHIEPISCOPO COLONIENSI SACRI ROMANI

IMPERII PER ITALIAM

ARCHI-CANCELLARIO ET PRINCIPALI

ELECTORI

SEDIS APOSTOLICAE LEGATO NATO

EPISCOPO ET PRINCIPALI MONASTRI

RENSI

WESTPHALIAE ET ANGHARAE DUCI BURGAE

VIOSTROMBERGENSI COMITIBUS KONIGSEGG

NOTENBERG & DOMINO IN ODERKIRCHEN FOR

CKELOR WERTH AULENDORFF ET STAUER

REIN ETC. ETC.

PRINCIPALI AC DOMINO MEO

GRATIOSISSIMO

EMINENTISSIME ELECTOR,
CELSISSIME PRINCEPS,
DOMINE DOMINE GRATIOSISSIME!

Nondum animo excidit, CLEMENTISSI-
ME PRINCEPS! felicissimi illius tempo-
ris memoria, quo in vim, & sequelam
juris Patronatus, EPISCOPALI TUÆ CATHE-
DRÆ competentis, ex gratia Serenissimi Praede-
cessoris TUI CLEMENTIS AUGUSTI glorio-
sissimae memoriae Praebendam in Collegiata Eccle-
sia S. MARTINI Civitatis Monasteriensis obtinui;
quin potius haec ipsa recordatio ad profitendam nunc
publicè meam, quam semper in animo erga CA-
THEDRAM conservavi, profundam obligationem
exstimulat; ut proinde ingratitude vitium me
certò incursum existimem, si alteri, quàm TI-
BI (quem in eadem CATHEDRA & legitimum
successorem, & simul Ecclesiae praedictae PATRO-
NUM humillimè veneror) meam, quam pro con-
sequendo in utraque facultate juridica Doctoris gra-
du defendendam suscepi, Dissertationem dedicarem.
& quidn̄ Celsissimo TUO Nomini illam devotis-
simè inscriberem? cum sub ipso, tanquam sub fir-
missimo ipsiusmet PATRONI praesidio, Jura Pa-
tronorum, quae pro viribus meis defendenda susce-
pi, securissimè protegantur.

Suscipe pröinde; CLEMENTISSIME PRIN-
CEPS, pro innatâ TIBI clementia in aliquale
gratitudinis obsequium hæcæ meas, si non pro
merito substratæ materiae, certè tamen non sinè
studio elaboratas, pagellas, & ad reddenda TI-
BI pro ingenii capacitate servitia omni conatu
properantem benigno semper favore prosequere.

Interim Deum ter O. M. ardentius depre-
cari non cessabo, ut ELECTORALEM TU-
AM CELSITUDINEM in maximum totius
Archi-et Dioeceseos bonum, ac in solatium
afflictæ Ecclesiae S. MARTINI felicem, ac
incolumem in seros usque annos conservare
gratiosissimè dignetur.

ELECTORALIS TUAЕ CELSITUDINIS

Servus infimus

JOANNES CASPARUS OESTHOFF,

Canonicus S. Martini.

DIS-

DISSERTATIO JURIDICA
INAUGURALIS

DE

JURE PATRONATUS.

CAPUT I.

De origine, definitione, divisione, & differentiis
Juris Patronatus.

Si legamus, jam primis saeculis varia Jura honorifica titulo gratitudinis, ut ait GUILIELMUS PARISIENSIS *Libro de moribus*, concessa fuisse Ecclesiarum fundatoribus, ac sub initium saeculi 5^{ti} nomina eorum & elogia solenniter Ecclesiis inscripta fuisse testetur, qui eo tempore floruit Sanctus PAULINUS *Epistola 10. 12ma*, quin & antiquissimis temporibus Ecclesias consuevisse à fundatoribus suis nomen mutare, ut Romae Basilica Constantiniana à Constantino Imperatore, Titulus Damasi à Damaso Papà

Papâ sacra referat historia, nullibi tamen iisdem jus praesentationis sive nominationis antè annum 441, ubi celebratum fuit Concilium Arausicanum primum concessum invenimus.

Proindè cum dictum Concilium hanc facultatem fundatoribus primo concesserit, dum ita Canone 10mo definit: *Decernimus Episcopum non esse prohibitum in alieno Territorio Ecclesiam aedificare servatâ Episcopo aedificatori hac gratiâ, ut quos desiderat Clericos in re sua videre, ipsos ordinet is, cujus Territorium est, vel si ordinati jam sint, habere acquiescat.* Hinc meritò huic Concilio originem Juris Patronatus, cujus praecipua pars in praesentatione consistit, ut docet cum communi VAN ESPEN *Juris Eccles. Part. 2. Tit. 25. C. 5.* adscribo, quandonam verò alia Jura Patronis hodieum competentia concessa fuerint, Cap. 3tio indicabo.

Praedictam verò ordinationem concilii confirmavit deindè concilium Arelatense 11mum de ao. 451. *Can. 39no*, & secutus est JUSTINIANUS de saeculo 6to inclytus Imperator dum novellâ 57. *Cap. 2. & nov. 123. C. 18.* jubet à fundatoribus idoneos in Ecclesiis, quas fundaverint, nominari & eligi, & denique Concilium Lateranensè de an. 1179. etiam adheredes extendit.

Cum igitur, ut dixi, Jus Patronatus praecipuè in praesentando consistit, ut proindè etiam ipse Pontifex jus patronatus & Jus praesentandi tanquam synonima accipiat in *Cap. 1m. de praebend. in 6.* in verbis Jus Patronatus seu rectorum praesentatio (licet strictè loquendo inter se multum differant, cum uni possit Jus Patronatus competere, quin alterum competat, eo quod V. G. hoc alteri donaverit reservando

do.

do sibi Jus Patronatus quo ad caetera emolumenta) & de stylo hodierno, qui Jus praesentandi habet, Patronus dicatur, qui verò non habet, tantum benefactor vel fundator appelletur, hinc Jus Patronatus secundum principalem suam partem definiendo dico:

Jus Patronatus nihil est aliud, quam Jus seu facultas nominandi sive praesentandi idoneum Clericum ad beneficium vacans.

Dixi: *idoneum* id est talem, qualem ipsum esse desiderat natura beneficii, & lex foundationis. Undè si haec praescribant vocari V. G. sacerdotem vel consanguineum, non poterit alius cum effectu praesentari, interim inter plures consanguineos non tenetur absolutè patronus laicus praesentare digniorem, cum id tantum Tridentinum à Patrono Ecclesiastico signanter requirat, quò ad alium verò praescribat simpliciter, ut praesentetur idoneus *sessione 24ta C. 18.* imò, cum ibi tantum de beneficiis curatis sermo sit, ac fundator eo ipso, quod digniorem praesentare expresse non jussit, Patronis liberam omninò electionem reliquisse censendus sit, hinc quò ad beneficia simplicia, idem de Patrono Ecclesiastico statuendum esse judico.

Dixi *Clericum*: nam laicus quo nomine etiam venit Clericus conjugatus *C. 9. X. de Clericis Conjug.* nisi quod si habitum & tonsuram deferant clericalem, privilegio canonis gaudeant. *C. unico eodem in 6to.* non est capax collationis, ergò nec praesentationis *CARD. DE LUCA de J. P. Diff. 46ta n. 4.* Citans *VIVIA: L. 6. C. 3. n. 12.*

Dixi *vacans*: nam praesentatio facta ad beneficium adhuc plenum est ipso Jure nulla *C. 2. & 13. X. de Conc. praeb. & C. 2. eod. in 6.* eo quod sal-

B

tem

tem respectu praesentati subintret votum captandae mortis; interim si patronus erronee putans vacare beneficium ad illud praesentet, & hanc praesentationem datâ verâ vacatione promoveat, aut saltem nec tacitè nec expressè revocet, illam a die vacationis convalescere ait CONR. *L. 4. C. 6. n. 30.* quam sententiam defendi posse existimo, eo quod ipsa non praesentatio alterius, vim habere videatur novae praesentationis illius, qui alias nulliter praesentatus erat.

Dividitur autem Jus Patronatus, *imo* in Ecclesiasticum, laicale, & mixtum. Illud dicitur, quod quis ratione beneficii vel dignitatis in aliquâ Ecclesiâ possidet, vel quod ex bonis Ecclesiae comparatum, aut illi à laico sinè reservatione datum, cum hoc eo ipso Ecclesiasticum evadat. *C. unico de Jure Pat. in 6.* Laicale dicitur, quod alicui Clerico vel laico competit ratione patrimonii, quod in erectionem beneficii impensum est. Mixtum verò, quod partim ex Ecclesiae bonis, partim ex patrimonio constitutum, si vè quod ex personis laicis & Ecclesiasticis coalescit, ita ut omnibus & singulis aequaliter competat hic notat VAN ESPEN *Loco cit. C. 2. n. 10.* quod in dubio, quale sit Jus competens Clerico semper praesumendum sit esse laicale, eo quod Laici plerumque sint Ecclesiarum fundatores.

Olim omne Jus P. ejusdem fuisse naturae, nec ullam divisionem, aut distinctionem notam fuisse tradunt communiter interpretes; ast postquam Concilium generale *8vum anno 869* celebratum ita statuit: *Quod si Episcopus convictus fuerit construxisse Monasterium in redditibus Ecclesiasticis, tradat ipsum eidem Ecclesiae, si verò de propriis rebus aut aliis quibusdam conventionibus, habeat id secundum propriam*

voluntatem & potestatem omni vitâ suâ & post finem vitæ dimittat & conferat hoc quibuscunque voluerit, non tamen saeculare diversorium fiat: ac deinde Papa in assignando tempore patronis ad praesentandum variare caepit, ut patet ex Capit. 3tio & 22do X. de Jure Pat. statuerunt DDres unanimi calculo admittendam esse divisionem & distinctionem inter utrumque jusp. quod deinde per Bonifacium 8vum in C. unico de jurep. in 6. approbatum fuit.

Dividitur 2do jusp. in haereditarium, gentilitium & mixtum, illud dicitur, quod transit ad haeredes etiam extraneos. Hoc quod fundator voluit pertinere ad gentem seu familiam suam vel alterius à se nominatae personae, mixtum vocatur, dum ad utramque qualitatem nempè haereditariam & gentilitiam respexit. Hic notandum, quod licet fundator ab initio tantum requisierit qualitatem haereditariam, ex post tamen accedente consensu ordinarii, aliam nempè gentilitiam adjicere possit, eo quod tunc primo vocatis nullum adhuc jus quaesitum ad haereditatem, cum viventis nulla sit haereditas, & consequenter neque ad ipsum jus patronatus & sic promovetur Ecclesiae bonum, cum illi aperitur spes acquirendae citius per extinctionem familiae, pristinae libertatis LOTTER L. 2. Q. 10. N. 17.

Dividitur 3tio jusp. in personale & reale, illud dicitur, quod alicui independenter ab omni re competit, hoc vero, quod ad aliquem spectat, intuitu aliqujus rei V. G. castri aut villae, & cum illa ad quemcunque verum possessorem transit, haec distinctio fundamentum habet ex C. 18. de Sent. & L. 7. de jurep.

Differentiae utriusque juris principaliores sunt, quod

in Ecclesiastico patronatu ad praesentandum concessum sit tempus semestri, non detur locus variationi, in praesentando, subintrent derogationes factae per Concil. Trident. & reservationes Apostolicae, in laicali verò praefixum sit tempus quadrimestre, detur locus variationi re adhuc integrâ, non censeatur illi, derogatum per reservationes, nec per collationem papalem, nisi in illa expressa ejusdem mentio fiat.

Q. 1^{mò}, an, sicut patronatus laicalis ex patrimonio laici acquisitus per legatum aut donationem perveniens ad Ecclesiam sit Ecclesiasticus, sic & hic perveniens ad laicum, fiat laicalis? R. negat. Ratio disparitatis est, quia in primo casu beneficium ad naturam suam primaevam revertitur, secundum quam non nisi à personis Ecclesiasticis conferri potest, in secundo vero casu omnino à natura sua deflecteret, unde cum de mutatione Ecclesiastici Juris in laicale nihil in jure statutum, sicut de altera mutatione invenitur *C. unico de jurep. in 6.* merito in 2de casu contrarium defenditur.

Dixi *regulariter*, nam si Laicus acquisivisset jusp. Ecclesiasticum titulo oneroso V. G. permutatione per Papam approbata, contrarium probabilius videtur dicendum, cum alias Ecclesia in nimis exorbitante lucro versaretur *BARB. Jur. Eccles. L. 2. C. 2. N. 16. pirrh. hoc tit. N. 4.* Dices datam disparitatem vel ex eo insufficientem esse, quia patronus nequaquam beneficium sed ordinarius confert. Resp. strictè quidem loquendo patronus non confert beneficium, cum ad illud tantum offerat & praesentet subjectum, in effecta tamen confert, cum ordinarius praesentatos, si alias idonei sint, repellere nequeat, ut patet ex Concil. Tolet. 9. *Cap. 2.* sic statuente: *quod si spretis (aut ut*

ut legitur in Codicibus Vaticanis teste Glossa ad Cap. 16. Quaest. 7. C. 32. superstitibus & fundatoribus re-
 ctiores praesumpserit Episcopus ordinare, haec ordina-
 tio irrita sit, & ipse ad sui verecundiam alios, quos
 fundatores elegerint, ordinet. Unde dicit LAUDA-
 TUS VAN ESPEN C. 5. Num. 8. praesentationem
 esse collationem necessariam, quasi necessitate cogente
 praesentato faciendam. & Cap. 1. Tit. 26. de instit.
 in fine praecipuas in provisione beneficii patron. esse
 partes patroni praesentantis, utpotè qui totius provi-
 sionis ponit fundamentum, ipsumque ordinarium quo-
 dammodo constringit, ut praesentato collationem fa-
 ciat.

Hic tamen probè notandum, quod Patronatus lai-
 calis permaneat, si à laico sub hac lege jusp. dona-
 tum Ecclesiae fuerit, ut laicale permaneret, cum di-
 cta lex praeservet illud in suo statu, & nihil muta-
 tur, quam persona habentis ministrare, per quam
 mutationem non mutatur qualitas naturalis ipsius rei
 LEUREN. in foro benef. de Jurep. sat. 1. C. 1. Q.
 16. N. 7. LOTTER L. cit. N. 5.

Quaeres 2dò an beneficium fundatum à clerico ex
 redditibus perceptis ab Ecclesiâ, cui deservit, sit juris
 patronatus Ecclesiastici? Resp. Si clericus talis vixit
 in loco, ubi generalis consuetudo legitimè praescripta
 viguit, quod clerici de talibus bonis pro libitu di-
 sponere possint, tunc cum omnia bona talis clerici
 indistinctè censeantur ipsius Patrimonium, ac in illis
 succedatur ab intestato, licet ab Ecclesiâ acquisita
 sint, sicut in patrimonialibus, dico beneficium ab ip-
 so erectum esse Jurisp. Laicalis. Ratio est: quia tunc
 verè fundatum est ex bonis patrimonialibus, respectu
 quorum Ecclesiasticus censetur Laicus.

B 3

Nec

Nec obstat, quod fundator sit persona Ecclesiastica, cum ad dignoscendum, an beneficium sit juris. Laicalis nec ne, non inspicitur, quis fundaverit, sed ex quibus bonis fundaverit, uti omnes fatentur.

Si verò in alio loco talis Clericus fundator vixit, dico jus pat. debere reputari Ecclesiasticum, ratio: quia sicut empta ex emolumentis Ecclesiae efficiuntur Ecclesiae *Cap. 7. de pecul. Cleri.* ita & ista, quae ex bonis Ecclesiae fundata fuere, illius fieri debent, non autem efficerentur Ecclesiae, si Jusp. fieret laicale, & eo ipso ad haeredes transmissibile, interim quia juxta ferè communem sententiam pecunia ex distributionibus quotidianis vel aliis parsimonialibus conflata in dominio Clerici est, ut quo ad primum apertè convincitur *ex C. un. de Cleri. non resid. in. 6.* quò ad 2dum verò ex eo probatur, quia cum pars reddituum respiciens congruam sustentationem Clerici immunis sit ab onere restitutionis Ecclesiae, ut nemo negat, etiam ut talis censi debet illa quota, quae parcius vivendo, Clerico superabundat *NAV. quæst. 1. mon. 26. de rehit. Eccles. LESS. de Inst. C. 4. dub. 6. N. 37.* hinc & Juspat. ex tali pecuniâ acquisitum cendum esse laicale salvo meliori existimo.

Q. 3. Quale censi debet Clerico & Laico competens Jusp.? Rs. si dictae personae semper praesentent Cumulativè, & uterque praesentationem subscribat, tunc cum jura utriusque patronatus sibi invicem ita misceantur, ut unicum constituent jus, dico Jusp. in dicto casu censeritale, quale patronis magis favorabile est, unde & laicus participabit de privilegio Clerici quò ad semestre, & vicissim clericus de privilegio Laicis concessis, rationem ejus dat *Glossa ab omnibus recepta in C. unico de Jure Patronat. in 6.*

eo quod propter communionem non privilegiatus fortitur naturam privilegiati, & iniquum sit, ut in re individuâ, qualis est Juspat., quis ex societate alterius damnum patiat, quae rationes cum militent etiam pro casu, ubi duo essent Clerici, & unus Laicus, hinc etiam pro illo easu idem obtinere existimo cum FAGN. in Cap. cum propter de jurepat. N. 28. CARD. DE LUCA de jurepat. in summa N. 47. CAST. tract. 13. d. 2. p. 2. N. 3.

Si verò Clericus & Laicus divisim & quasi per turnum praesentent, de quo optimè inter utrumque conveniri posse patet ex Clement. 2. de jurep. tunc ad conciliandos DDres utendum reor distinctione quam tradit VAN ESPEN C. 4. N. 23. vel dicti patroni ita exercent jus, ut quidem turnarius in suo turno nominet, praesentatio ipsa tamen utriusque nomine subscribatur, tunc, cum nec praesentatio, nec ipsum jus propriè divisum sit, sed tantum inter patronos conventum videatur, ut quem unus nominet, eundem alter praesentare velit, & ita communi nomine subscripta praesentatio praesentetur, hinc de tali turnario idem affirmo, quod de patrono mixto supra dixi.

Si autem ita praesentent per turnum, ut compatronus nullam in praesentatione partem habeat, & unius tantum nomine praesentatio subscribatur, tunc cum tales patroni in praesentatione non concurrant, sed quilibet suo jure privatim utatur, sicque non adsit commixtio Jurium, nec unicum Jus. quod mixtum verè dici possit, hinc tale Jus. ejusdem conditionis esse dico, cujus est turnarius, nec hic quidquam de alterius privilegiis participabit, cum desit communio mater & fundamentum participationis.

Q. 4to. Cujus juris sit Patronatus spectans ad con-
fra-

fraternitatem laicorum approbatam ab Episcopo & affixam certae Ecclesiae? Rs. probabilius laicalis, eo quod per dictam approbationem & affixionem non efficiatur Collegium pium seu Ecclesiasticum, cum alias deberet gaudere privilegio fori & Canonis, & ipsi confratres, ad quorum suffragia fit praesentatio, verè laici sint, nec nomine Ecclesiae praesentent COVARR. *pract. Quaest. L. 36. N. 8.* & ita decisum à Rosa testatur GARZ. *p. 5. N. 606.* Secus tamen dicendum erit de illis Laicis, qui in communione vivunt, religiosum habitum gestant, ac privilegiis fori & canonis gaudent, cum tales Ecclesiastici collegii speciem praese ferant BARB. *N. 7.* LOTT. *L. 2. Quaest. 10. N. 44. citans suar. de cens. th. 5. d. 22. Sp. 1.* LAMB. *L. 1. p. 1. Quaest. 1.* qui illud etiam *N. 7.* dicendum putat de administratoribus hospitalium erectorum autoritate Episcopi etiam laicis, eo quod talia hospitalia sint loca pia religiosa gaudentia privilegiis Ecclesiae, imò & immunitate, quod Garz. etiam procedere dicit, licet non sint erecta autoritate Episcopi; nam licet tunc non gaudeant immunitate, manent tamen loca pia, eo quod causâ pietatis sint instituta, gaudentque exemptione à Jurisdictione saeculari, & hoc quoque censuisse testatur idem GARZ. *N. 603. Congreg. Cardin. & N. 612.* docet illud ipsum quoque obtinere in saeminariis pauperum studiorum, cum & haec sint loca pia & gaudeant privilegiis Ecclesiae.

Q. 5. Quis sit iudex in causis Jurispr. Rs. solus Iudex Ecclesiasticus *C. 3. de jud.* eo quod Juspr. sit jus spirituali annexum *C. 16. de jurep.* quae autem talia sunt, saecularium iudicio non subjacent *C. 2. de jud.*

C A P U T I I.

De modis acquirendi Jus Patronatus quo ad proprietatem.

TRes sunt modi, quibus de Jure antiquo communi Jus Patronatus etiam quò ad proprietatem secundum glossam & alios acquiritur scilicet fundatio sive assignatio fundi pro Ecclesiâ aedificandâ, constructio, dotatio, quos modos glossa comprehendit vers. seq.

Patronum faciunt Dos, aedificatio, fundus.

Verum cum juxta Trident. *Sess. 14. Cap. 12.* Copulative requiratur, ut fundaverit & construxerit, aut erectam dotaverit, & ibidem in fine, uti & *Sess. 25. Cap. 9.* non nisi duos modos, nempe foundationem vel dotationem agnoscat; hinc de Jure Trident. Non nisi duos modos, quibus Jusp. acquiratur, dari, defendi posse existimo.

Quod si nunc unus solus Ecclesiam fundet & dotet, hic solus patronus in solidum erit, si unus fundet, alter dotet, ambo erunt Patroni in solidum, quia Jus est indivisibile, si deniquè duo concurrant ad foundationem, unus assignando locum, alter aedificando ibi Ecclesiam, ambo erunt quidem patroni in solidum, licet inaequaliter contulerint, cum stante Jurisp. individuitate ille, qui plus erogat, sibi praejudicare, & consensum dare dicatur, ut sibi aequalis

G

soci-

socius fiat, qui minus erogat *CARD. DE LUCA Loco cit. N. 15.* ast habebunt tamen juxta *Trid.* tantum unum suffragium cum dotante, cum juxta illud fundans & construens pro uno reputentur.

Ad hoc autem ut acquiratur *Jusp.* requiritur, ut fundatio vel dotatio spontè & voluntariè fiat: nam si *V. G.* haeres à testatore gravatus ad fundandam & dotandam Ecclesiam, mentem fundatoris spontè non impleat, sed demum per judicem compulsus faciat, *Jusp.* ab ipso non acquiritur *BARB. N. 3. citans LAMB. p. 1. Q. 4. a. 7. & plures rotae. Decisiones,* nemo enim debet consequi commodum ex eo, quod invito facit *L. nam quod §. qui compulsus L. si patronis ff. ad treb.*

Interim dicta in casu, ubi quis spontè aedificavit & tantum ad dotationem judicialiter compulsus fuit, limitanda esse censeo, cum negari nequeat talem verè liberalem erga Ecclesiam spontè in uno puta fundatione, ex qua titulus sufficiens pro jurep. resultat, existisse.

Ulterius requiritur, ut fundatio vel dotatio conveniens sit, ad illum usum, pro quo destinatum est opus, undè si quis tugurium quoddam aedificasset, aut pro dote exiguam villam dedisset, non acquireret *Jusp.* Cum *Trident.* tantum illi concedat jus, qui Ecclesiam vel Capellam aedificavit, aut illam competenter, id est quantum opus est pro luminibus & aliis necessariis ad servitium divinum debito modo celebrandum, dotavit, cum qui insufficienter dotat, dotasse non censeatur *CAST. p. 2. N. 5. GARZ N. 53. qui etiam N. 52. tradit pendere ab arbitrio Episcopi, an dos sufficiens sit nec ne? & N. 60. postulat, ut illud, quod ut sufficiens datur Ecclesiae, detur pro do-*

dote, cum simpliciter donans, benefactor quidem Ecclesiae dici possit, non dotator, cui solum jura tribuunt patronatum.

Deniquè requiritur, ut donatio fiat Ecclesiae nondum sufficienter dotatae, nam qui auget tantum dotem de se sufficientem, non dotat simpliciter BARB. C. 12. N. 56. citans plures rotae decisiones.

Dixi *sufficienter*, nam qui auget dotem de se insufficientem, patronatum acquirit (ut interminis docet TRID. Sess. 14. C. 12. paria enim sunt in jure non habere dotem & habere insufficientem LOTTER N. 32.) at tantum de jure singulari sive privilegio papali (de quo etiam Trident. Loqui monet GARZ. N. 123.) siquidem ex augmento dotis quantumcunque illud etiam sit, nunquam Jusp. de Jure Communi, excepto solo casu, ubi prior dos adeò immutata, ut vix aliquid superesset, acquiritur, ut ait LOTTER N. 43 & innuit rota decis. 457. p. 1. N. 14. dum ait: tunc demum dici dotationem aequivalere juri, quando in totum Ecclesia dotatur, non quando dos solum augetur.

Q 1. An igitur papa possit ob augmentum dotis Jusp. alicui concedere? Rf. aff. si enim ipse est ordinarius ordinariorum & Episcopus Episcoporum, sicut ipsum jam anno 142 appellatum fuisse Testatur Baronius, si ipse de jure habet potestatem conferendi omnia beneficia per totum mundum, & ab ipso orta est divisio & collatio omnium beneficiorum Cap. 2. de praeb. C. si Papa de priv. in 6. CLEMENT. si lite pendente, si ipse vocatis Episcopis in partem sollicitudinis non aliter potestatem conferendi ipsis concessit, quam ut penes se major & superior potestas remaneret Loc. cit. & 6. dudum 14. sp. nos igitur

de praeb. in 6. Paris de resig. benef. L. 1. If. 10.
 GONZ. ad regulam Canc. 8. §. 1. & hanc potestatem nunquam ipsum a se abdicasse testentur regulae Canc. & in sequelam harum factae collationes, quid prohibet, quò minus ipse potestate reservatâ uti, & beneficium quod ex gratiâ Episcopus conferre consuevit, illius collationi eximere, & Jurip. subicere possit, etiam sinè omni causa, cum omne privilegium & gratiam subditis gratuito concessum à Principe ad libitum revocari posse testetur GLOSS. *in reg. 16. f. in 6. in ver mansurum*, quantò magis ergò cum causa Ecclesiis adeò favorabili, qualis est augmentum dotis.

Q. 2. An ergo etiam Episcopus ob augmentum dotis Juspatronatus concedere possit? Rf. neg ob declarationem S. Congregat. Conc. Trid. de 2. apr. 1573. quae sic sonat: *Juspatronatus exprivilegio Episcopi concessum, in cujus pacifica possessione exstiterint praetensi Patroni per annos 140 non prodest, cum enim constet de titulo ex privilegio invalido, centenaria possessio prodesse non potest ob malam fidem.*

Q. 3. An praescriptione immemoriali acquiri possit juspatronatus? Rs. Juspatronatus solo praescriptionis titulo nec in Ecclesiâ liberâ nec alia, quam constat aliquando fuisse patronatam, acquiri potest à Laico, ratio est; quia Juspatronatus est quid spirituale aut saltem spirituali annexum C. 16. *de jurep.* quae autem talia sunt à laico absque titulo seu concessione Ecclesiae possideri nequeunt C. 7. *de praes.* consequenter nec praescribi, cum sinè possessione praescriptio non currat per *reg. jur. tertiam in 6.*

Quia tamen ex tanti temporis lapsu titulus habilitans laicum ad possidendum, & quidem foundationis vel

vel dotationis ubi Ecclesiam esse patronatam, vel ubi de statu libertatis ab initio constat, privilegii praesumitur, *C. super quibusdam de V. S. L. hoc jure ff. de aqua quot.* hinc vi hujus tituli praesumpti Jusp. à Laico acquiri posse immemoriali praescriptione cenfeo, imò quò ad Ecclesiam, quam constat patronatui subjectam ex solâ possessione 40 annorum sufficientem titulum, qui laicum habilitare possit, erui existimo, cum tunc non contra Ecclesiam praescribatur, ac proindè non militet contra praescribentem praesumptio Juris adèò vehemens, sicut in liberâ.

Sed quid dicendum erit de casu, ubi non obstante, quod Cajo ejusque solis consanguineis competere Jusp. ex ipso Documento foundationis probetur, titius non consanguineus Caji Jusp. sibi titulo praescriptionis competere praetendat, an inquam talis praescriptio, si minor sit centenariâ, attendi debeat? Rs. cum hic non tam contra Cajum, quam contra ipsam Ecclesiam praescriptio obmoveatur, cum illa respectu Titii eo usque dum de privilegio Papali constet omnino libera censenda sit, attento quod solum vi foundationis Jusp. ad Cajum pertineat, hinc dico praescriptionem centenaria minorem, cum illa ad privilegium Pontificis contra Ecclesiam liberam non concludat, praesertim dum illud cedit in praesudicium veri patroni, non attendendam esse.

Q. 3. An de jure novo Trid. per praescriptionem immemoriali minorem acquiri possit? Rs. neg. quia illud requirit absolutè & quidem cum derogatione omnium aliorum Patronatuum, ut patronatus sit ex fundatione vel dotatione, aut tali praescriptione, quae hominum memoriam excedat, quod Congreg. Card. de immemoriali censendum esse, & quidem sine ullâ

distinctione: an Ecclesia patronata sit nec ne, declaravit, adjungendo, quod decretum Concilii procedat tam in possessorio, quam petitorio.

Q. 5. An etiam per reparationem Ecclesiae acquiratur Jusp.? Rs. affirm. Si ita collapsa fuerit, ut restaurata novâ consecratione indigeat, & consensus Episcopi, qui ad omnem acquisitionem Jurisp. necessarius est *C. 25. de Jurep.* accedat, quia tunc ut ait *Gl. ad C. 3. b. t.* perinde est, acsi ab initio Ecclesiam aedificasset, cum prior Ecclesia esse desinat, ex quo sequitur, quod prior Patronus Jusp. amittat, cum deficiat Ecclesia, in quâ fundamentum illius Juris radicatum erat, nec illud recuperat, licet ex eadem materiâ nova Ecclesia aedificata sit, cum jus semel extitum in re pereunte nunquam reviviscat *L. 98. ff. de sol. S. 8.* Si verò non sit penitus collapsa, sed tantum per partes reparatur, tum cum eadem censeatur esse Ecclesia, prior patronus manet, & ille qui reparat Ecclesiam, jusp. non acquirit, nec fundator, sed tantum benefactor dici debet *AZOR p. 2. L. 6. C. 19. Quaest. 10.*

Q. 6. An ex assignatione dotis Ecclesiae jam consecratae facta cum consensu Episcopi acquiratur Jusp.? Rs. aff. licet enim regulariter Ecclesiae sine dote aedificari nequeat *C. nemo D. 1. de Consf.* & si sine dote sit, consecrari non debeat, nisi dotetur *Gl. in C. cum sicut de Consf.* si tamen indotata existat, ille, qui dotem tribuit, jusp. acquirit, cum jus omnibus dotantibus indistinctim illud concedat, imo hoc ipsum favor Ecclesiae exigit, cum alias tales Ecclesiae, utcunque sine dote vix ullum commodum afferrent, certò indotatae semper manerent, & TRIDENT. etiam *Sess. 14. C. 12.* non obscure innuit, unde ait **CA-STROP.**

STROP. P. 2. N. 7. dos subsecuta favore Ecclesiae retrotrahitur ad tempus constructionis & illam praecessisse reputatur, nec obstat, quod dicit GLOSSA in C. *piae mentis* Q. 7. quod Ecclesiae consecratae non possit imponi servitus, cum id, quod humani Juris esse desit, servitutum non recipiat L. *caveri ff. comm. praed.* id enim intelligi debet de servitute profanâ, de qua etiam dicta Lex loquitur, non de Ecclesiastica, quae de consensu patronorum cum maximo Ecclesiae bono imponitur, quamque etiam Pontifex ob augmentum dotis saepius imponit.

Q. 7. An ad acquirendum jusp. requiratur consensus Episcopi & specialis reservatio ex parte donantis vel fundantis? Rs. ad primum affirm. cum omnes canones & signanter C. 25. X. *de jurep.* illum tanquam conditionem sinè quâ non requirant. Rs. ad 2dum neg. eo quod de jure debetur C. 16. Q. 7. C. *piae* C. *decernimus* C. *quicumque*, unde & in C. 14. *de testibus* nil nisi probatio foundationis requiritur, & GLOSSA in C. 10. *dist. 1. de Consec.* ait jusp. *debetur ipso jure, licet fundator non petat, aut in pactum deducat*, interim tamen expedire, ut expressè reservetur, ait Le roy in prol. h. T. ut sic obviam eatur dubiis, quae saepius circa renunciationem oriuntur, licet enim nemo jus suum remisisse praesumatur, si tamen fundator statim post erectionem patiatur beneficium ab Episcopo conferri, benè ad renunciationem concluditur LAMB. *art. 4. N. 19. Lott. Iff. 7. N. 11.* qui etiam n. 12. idem tradit de casu, si fundator infundatione protestatus fuerit se moveri V. G. intuitu retributionis aeternae, vel Elemosynae, eo quod tales causae videantur directè adversari animo acquirendi patronatum.

Q.

Q. ultimò An fundans Ecclesiam Collegiatam acquirat in ea Jusp. etiam sinè speciali reservatione? Rs. quò ad praesentationem ad Canonicatus, item alia Emolumenta patronorum affirm. quia haec jure debentur ABBAS in *C. nobis Card. in C. suggestum X. de jurep. C. cum autem 6. Sacros de elect.* Cum eo ipso, quod fundatur Collegiato, competit Collegio Electio rectoris *C. 1. de Elect.* Unde cum haec de jure debetur collegio fundator eam legem subire tenetur, quae actui ipso inest.

C A P U T. I I I.

De Juribus Patronorum.

TRia sunt Jura Principaliora, quae unicuique patrono legitimè constituto de jure competunt, nempe Jus praesentationis, jus alimentorum & jus praecedentiae in Ecclesia & processibus. Dixi *unicuique*, nam leges Canonicee nullibi inter patronos discrimen faciunt, nec ullum à patronatu ejusque juribus excludunt, nisi solos infideles *p. C. piae mentis C. quicumque fidelium causâ 16. Quaest. 7.* undè caeteri omnes sive pater sive filiusfamilias sive pubes, sive impubes, sive major sive minor, sive mas sive faemina, sive infans, sive pupillus fuerit, patroni esse & jura patronorum praetendere possunt, imò & ipsum jus praesentandi per se ipsos exercere, modo non propter aetatem ut infans, & pupillus septennio minor, aut propter ex communicationem majorem impediuntur.

D.xi

Dixi *septenniominor*, nam major validè etiam absquè tutore praesentare potest, cum ejus autoritas nullibi de jure requiratur, & licet alias finè tutoris interventu celebratum negotium non valere dicatur, id tamen est intelligendum solum de negotiis saecularibus non spiritualibus AZOR *Quaest.* 14. C. 2. CAST. p. 4. N. 2do imò praesentationem a tutore non esse admittendam, nisi fiat de consensu & voluntate pupilli septennio majoris docet GL. in C. ex eo de *Elect.* quam sequuntur AZOR, ROCHUS, CASTROP & GARZ. qui N. 191. dicit hanc esse communiorem sententiam,

Dixi *mas & faemina*, nam licet canones tantum de masculis loquantur, per hoc tamen faeminae non excluduntur, cum noti Juris sit, quod ubi subjecta materia non aliud suadeat, masculinum comprehendat faeminum ut notat in C. *gener. de Elect.* in 6. & probatur ex C. 25. de *jurep.* ubi ait Papa *si quis Ecclesiam* per tò *si quis* autem foeminas complecti patet ex L. 1. de *V. S.* imò sub nomine patronus venire patronam docet in terminis L. 52. de *V. S.* quid plura, cum & Cap. 7. de *jurep.* de Abbatissis loquatur.

Ut autem patroni jura sua cum effectu prosequi valeant, requiritur quò ad primum jus, ut non praesentetur inidoneus, qualis est laicus ut *notat. gl. in C. cum adeo de rescript.* excommunicatus C. *postulatis de Cler. excomm.* L. *pastoralis de appell.* infamis infamia facti C. *grave nimis de praeb. Clem. 1. de aetate*, illegitimè natus C. *eum in cunctis de elect.* C. *ut filii de filius praesbit.* PUER. C. 35. de *praeb.* sed offeratur & praesentetur persona idonea id est talis, quae secundum Canones & legem foundationis, quae

D

ex-

exactè observanda, habilis sit, & quidem eo tempore, quo literae praesentationis offeruntur ordinario, cum tunc censeatur fieri praesentatio, nisi illa forte tantum conditionatè fieret V. G. ita praesento talem, dum Clericus factus fuerit, aut saltem ut ait GARZ. p. 7. C. 1. N. 29. de proximo clericandum, tunc enim, si intra terminum Juris praesentatus fiat Clericus, praesentationem valere eo quod tunc ipsa censeatur facta de tempore, quo conditio purificetur ait CARD. DE LUCA de *summa Jurisprud.* N. 109. GARZ. loco cit. Citans LAMB. ulterius requiritur, ut praesentatio offeratur ordinario sive illi, qui habet jus instituendi (adeo ut si scienter & dolose alteri facta sit, collatio devolvatur ad superiorem LEUR. *sect.* 1. C. 2. Qu. 123.) intra tempus praefixum à jure, quod in patronatu laico est quadrimestre, Ecclesiastico est semestre (hoc tamen tempus in beneficiis curatis indistinctè ad 20 dies à die habitae verisimilis notitiae per constitutionem Pii 5^{ti}, quae incipit in *conferendis*, limitatum esse refert ex bassaco LEUREN. cit. loco addendo, de hoc apud alios non invenio) in patronatu autem mixto erit semestre ut notat GLOSS. in C. un. de *jurep.* in 6. BARB. L. 3. C. 12. N. 168. quam sententiam dicit communem CASTROP. *tract.* 13. t. 2. p. 5. N. 2. quod etiam verum esse censet CARD. DE LUCA, licet plures essent laici, eo quod ratione communionis privilegium Clerici communicetur laicis ad instar ejus, qui rem communem habet cum pupillo L. *si communem ff. quemadmodum servit. amitt.*

Est autem praedictum tempus continuum & tantum utile ab initio id est, ut non currat, nisi à die notitiae vacationis L. 2. C. 5. de *conc. praebendae*, cum

cum alias sine culpa puniretur patronus, cum qui nescit, experiundi non habeat potestatem *L. 55. ff. de aedil.* & haec scientia non praesumitur, cum inverosimile sit patronum scientem Jus suum omittere *GARZ. p. 10. C. 2. N. 34. & 37.* citans claram rotae decisionem, unde certo & liquido probari debet, cum sit de substantia *CARD. DE LUCA D. 64. N. 5. GABRIEL L. 2. Cons. 185.* nec sufficit praesumpta, nisi facti circumstantiae probent ignorantiam esse crassam *CARD. DE LUCA ibid.* ex post vero dictum tempus non est amplius utile, sed currit etiam diebus festis *C. 3. h. T.* non tamen currit legitime impedito, si ipse impedimentum tollere nequeat *arg. C. 60. de elect.* quae autem sint illa impedimenta docet *FLORES de mena var. quaest 3. N. 4.*

Quod si nunc infra praefixum tempus patronus aliquem praesentavit hic vero vel dissentiat vel post consensum renunciaret, vel moriatur tunc patronus de novo integrum tempus habebit *arg. C. 26. de elect. in 6.* licet enim hic textus tantum de Electoribus loquatur, quia tamen ratio ibi allegata, *quod nempè eligendo infra Juris terminum fecerint, quod ad illos spectabat,* quadrat etiam patronis, hinc etiam ad illos jure extendi potest, ubi enim eadem est juris ratio, ibi quoque eadem debet esse juris dispositio, modo nihil fraudulenter egerint, nam si de hoc convincerentur, quod fieri debet, cum fraus non praesumatur, & proinde ille, qui eam allegat, etiam probare debeat, ut notat *GLOSS. in C. 26. cit. ex L. quoties ff. de processr.* Collatio statim ad ordinarium devolveretur, cum fraus ipsi patrocinari non debeat, & dolus cuique suus, non alteri *V. G. or-*

dinario, cui ex lapsu temporis jam jus quaesitum nocere possit, si vero nullum praesentavit, tunc statim collatio spectabit ad illum, qui habet jus instituendi, si ipse sit ordinarius, secus non, cum ad alium quam ordinarium non spectet de jure collatio beneficiorum *C. 3. de priv. C. 12. de hered. & ibi Panorm. N. 2.*

Advertendum interim est, quod licet ordinarius non possit abbreviare tempus ordinarium praefixum à lege patronis, eo quod concessum à Jure beneficium nemine sit auferendum, nisi fortè magna causa exigeret, cui jus suum postponere patronus debet, illud tamen prorogare possit, modo aliqualis causa adsit, ratio est, quia constitutio temporis facta est in favorem ordinarii, ut eo clapsò rursus perveniat ad collationem, favori autem suo quilibet renunciare potest, id ipsum non obscurè colligitur ex *C. 2. de negl. suppl.* ubi Papa ait, si non praesentent Patroni, liceat Episcopos verbum autem *licet* favorem & licentiam, non necessitatem imponit, ultra semestre tamen etiam cum causa prorogare non potest, cum ultra sex menses institutionem differre nequeat, quin ad alterum superiorem devolvatur collatio *BARB. L. cit. §. 170. CASTROP. p. 5. N. 8.*

Porro ad valorem praesentationis non requiritur, ut Patronus ipse eam praesentet ordinario sive habenti instituere, neque ut corporaliter praesentatus ipsum accedat, cum nec de uno, nec de altero quidquam in jure cautum sit, & tridentinum, dum *SESS. 24. C. 18.* praescribit, ut non admittatur praesentatus, nisi ab ordinario examinatus, optimè explicari possit, quod non debeat admitti praesentatus ad institutionem, hinc sufficit, ut praesentetur institutori per literas etiam familiares *CARD. DE LUCA d. 64. N. 21.*
Fa-

Factam verò debito tempore praesentationem de sub-
jecto qualificato institutio (quae de jure communi so-
lo Episcopo *L. ex frequenti de instit.* de jure autem
speciali etiam aliis inferioribus competere potest, ut
innuit TRIDENT. *Sess. 7. & 25. C. 18. de ref. &*
praxis habet) necessario sequi debet, ut patet ex conc.
TOLES. *nono C. 1. Quaest. 1. allegato.* ratio au-
tem est, quia si institutor pro libitu rejicere posset
praesentationem, jam jus praesentandi quod tamen
praecipua pars patronatus est, nullus momenti foret.

Debet autem institutio fieri cum iisdem qualitati-
bus, quas fundator ab initio beneficio imposuit, nec
illis quidquam detrudere aut addere potest, institutor
quicumque sit, ut definit TRIDENT. *Sess. 25. L.*
5. cum ipse jus quaesitum patrono ut taliter & non
aliter beneficium conferatur, auferre nequeat, eo quod
hoc ad solum Principem supremum spectat ut pro-
bat GLOSS. ex 6. constitutus de relig. dom. accedit,
quod fundationes plerumque per ultimas voluntates
erigantur, jam vero in his juxta C. tua nobis de test.
providendum per Episcopos, ut secundum defuncti
voluntatem univèrsa procedant unde trident. loco cit.
omnes provisiones cum aliquà derogatione factas tan-
quam subreptitias declarat.

Praedictam definitionem Tridentini etiam procedere
in casu, ubi accederet patronorum consensus, de-
clarat CONGREG. CARD. ad dictum locum, a-
deoquè beneficium certam V. G. aetatem requirens
non posse alteri conferri, eo quod patroni circa ip-
sum beneficium nullam habeant potestatem ut ait
CONGREG. & patet ex C. 16. Q. 7. C. *piae*
mentis.

Fallit tamen haec definitio *ima*, si ipsa immutatio

cederet in magnum Ecclesiae commodum, cum enim tunc fundator ipse de jure censetur consentire & de tridentinō non possit praesumi quod velit per constitutionem suam Ecclesiae bonum impedire, valebit immutatio.

Fallit *2do*, si derogatio cederet in damnum solius patroni, ut contingeret, si dum fundator solum in praesentando exegisset qualitatem civicam ordinarius cum consensu patroni adderet, ut simul sit ex determinatā familiā progenitus, nam haec derogatio valebit, cum ex unā parte consentiat ille (intellige de patrono haereditario) in cujus favorem fundatio erecta, quique jus patronatus in totum heredibus suis auferre donando illud Ecclesiae possit, & multo magis illud ex parte alteratum heredibus relinquere juxta regulam communem, quae habet: non posse impugnari iudicium illius, qui dedit minus, dum in ejus libertate erat, dare nihil, ex alterā parte promoveatur Ecclesiae bonum, dum illa sic libertatem facilius consequetur *CARD. DE LUCA d. 18. N. 4.*

Dixi *haereditario*, nam in patronatu gentilitio dicta immutatio tantum valebit ad vitam patroni consentientis, eo quod talis non possit praejudicare successoribus, cum hi jus suum non ab ipso, sed à primo fundatore demetiuntur, & Episcopus his non consentientibus jus patron. restringere nequeat, cum non valeat conditionem vocatorum ad jusp. reddere deteriorē.

Sicut autem institutio denegari non potest, ubi praesentatio facta est debito tempore de subjecto habili, ita illa nullatenus danda, ubi facta est de incapaci, quin & si patronus clericus inhabilem scienter praesentavit, eo ipso amplius pro istā vice praesentare

tare

rare non poterit, sed collatio spectabit ipso Jure ad Episcopum argum. *C. cum in cunctis de Elect.*, & ita declaravit innocent 3^{tius} *L. 3. regesti. epist. 226.* ubi sic *praefata Abatissa S. Crucis praesentando indignum illa vice amisit jus praesentationis*, quam declarationem tamen de praesentatione scienter de indigno factâ explicandam esse docet VAN ESPEN, & sua det ratio, cum alias Innocentius rigorosius cum patronis, quam cum Electoribus Episcoporum procederet, dum iis eligentibus ignoranter illegitimum, qui postulari debuerat, novam postulationem concedit *C. 20. de Elect.* cum tamen recta ratio postulare videatur, ut magis puniantur, qui indignum ad Episcopatum eligunt, quam qui talem praesentant ad beneficium longè Episcopatu inferius nempè Canonicatum, vel aliud simplex.

Unde dico Clericus ignoranter (ignorantia tamen non crassa & affectata, cum haec aequiparetur scientiae, & consequenter non excuset. *C. 1. de ord. ab Epif.*) praesentans non privatur jure novae praesentationis, paena enim debet commensurari delicto, hoc autem non fieret, si talis ignorans ob omissam diligentiam in inquirendo, privaretur jure suo, deinde omnis ignorantia sive facti, sive Juris non nocet, si supina non sit & agitur de damno vitando *L. 1. L. 7. ff. de juris & facti ignor.* Imò ignorantiam non supinam neminem dignum reddere paenâ profiteretur ipse Pontifex in *Cit. C. 1. accedit*, quod Electores tantum priventur jure electionis si scienter indignum eligunt *C. 18. de Elect. in 6. C. 25. X. de Elect.* imo dum eligunt aliquem ob occultum vitium inhabilem, conceditur ipsis novum semestre, cur ergò patroni privabuntur jure novae praesentationis, cum e-

lectio

lectio tribuat si non majus, saltem equale jus electo, quam praesentatis praesentatio, in illa agitur de majori praesentatio, ut proinde etiam major diligentia in inquirendo in vitam & mores subjecti electionis debeat requiri, quam in praesentatione, taceo quod Innocentius 3^{tius} C. 21. *Citatum C. cum in cunctis de Elect.* unde argumentum ab adversariis desumitur, de eligentibus scilicet explicet.

Quò ad laicos patronos, illos in nullo Casu privari novà praesentatione verius esse existimo, cum *Gloss. imol. archid. in C. cum vos*, & hanc sententiam receptam esse à Sacrà congregatione testatur FAGNANUS in *C. cum voseò* quod supra dictae constitutiones contrariae loquantur tantum de Electoribus, ac proinde cum paenales sint, ad patronos laicos extendi nequeant & ALEXANDER *tertius in C. 4. de offic. jud. ord.* sinè discrimine mandet Episcopo, ut si Ecclesiam ordinare non possit, eo quod à laicis personae minùs idoneae offerantur, ad interim constituat oeconomum, qui fructus debeat futuris personis fideliter reservare, ad quod C. notat Lyman cum communi, quodsi monitus intra 4 menses non offerat aliùm, libera collatio ordinario relinquatur, eo quod paria sint nullum praesentare & praesentare inhabile subjectum, putarem tamen in patronatu gentilio Episcopum astringi, ut aliquem de gente passivè vocatà de beneficio investiat, cum negligentia sive culpa patroni non debeat nocere iis, qui non à tali patrono, sed a fundatore causam habent, & alias ipsi fundationi, in qua reservatum jus activum & passivum pro gente praesentatio fieret.

Alterum jus patronorum in eo consistit, ut si ad inopiam redacti fuerint, alimenta ab Ecclesià petere possint,

sint, originem suam hoc jus debet consilio Toletano quarto celebrato sub Honorio 1mo Pontifice de saeculo septimo, in quo ita C. 37. legitur: *quicumque fidelium devotione propria de facultatibus suis Ecclesiae aliquid contulerint, si forte ipsi aut filii eorum redacti fuerint ad inopiam, ab eadem Ecclesia suffragium vitae pro temporis usu percipiant.*

Non ab simile decrevit Leo quartus Pontifex de saeculo nono, dum ita: ut refert GRATIANUS C. 16. Q. 7. C. 29. Carolo Regi rescripsit, *si verò fundatores Ecclesiarum ad inopiam vergere caeperint, ab eisdem Ecclesiis temporalis vitae suffragia percipiant.*

Has Sanctiones approbavit CLEMENS tertius in C. 25. de jure patron. dum ita statuit, *si fundator ad inopiam vergat, ab Ecclesia illi modeste sive ut alii legunt moderate succurritur, sicut in antiquis Canonibus est institutum, cui consonant verba Pontificalis Romani, quibus Episcopus facta Ecclesiae consecratione utitur, & ita sonant: Si fundator aut ejus haeredes casu ad egestatem pervenerint, grata recordatione Ecclesia fundatoris piam liberalitatem recognoscit.*

Ex quibus omnibus colligitur primò, quod Ecclesia magis sit obligata suis ministris, quam suis fundatoribus, dum iis necessaria vitae subministrare cogitur, licet habeant patrimonialia ut docent PARNORM. & INNOC. in C. Epis, de praeb. cum nemo suis cogatur militare stipendiis, his verò non aliter, quam si ad inopiam redacti fuerint, in quo casu etiam libertus tenetur alere patronum L. si quis ff. de agnosc. & quidem casu redacti, cum alias non

E

sint

sint commiseratione digni, iisque tribueretur occasio bona sua dilapidandi.

Colligitur 2dò Ecclesiam tenere alere pinguius fundatores quam alios pauperes arg. C. 7. X. de test. cum respectu tamen ut ait Glossa ad verbum modestè ad facultates Ecclesiae & qualitatem personae, si quidem ad alendos alios pauperes tenetur Ecclesia tantum titulo Charitatis, ad alendos verò fundatores etiam titulo gratitudinis, ut innuit Pontificale in verbo *grata* & sanè si Pontifices non voluissent per sanctiones suas statuere, ut fundatores pauperes alerentur pinguius, quam alii, nihil speciale pro patronis statuisent, cum Ecclesia jam de se tenetur alere pauperes ut notat GLOSS. ad C. 16. Q. 7. C. 30.

Colligitur 3tò, quod dum Canones volunt, ab Ecclesiis praestari fundatoribus vitae suffragia, seu ut loquitur rubrica ad C. 25. de jurep. alimententur ab Ecclesiis, fundatores non solum alimenta, sive cibum petere possint, sed etiam vestiarium & habitationem, cum sub nomine alimentorum veniant L. ult. ff. de alim. eò quod sinè iis corpus alii nequeat.

Tertium Jus Patronorum consistit in facultate petendi praecedentiam sive primum locum in processionibus, hoc jus adscribunt quidem Canonistae S. Gelasio Papae, qui in saeculo 5to Ecclesiae praefuit, ast cum idem Papa ut refert Gratianus C. 16. Quaes. 7. C. 26. & 27. tantum fundatoribus concedat talem processionis aditum, qui omni Christiano debetur, non video, quomodo ex iis praecedentia quaedam erui possit, cum id, quod omnibus debetur, si uni expressè concedatur, praecedentiam quandam, ut patet, non involvat, undè hoc Jus majori cum ratione CLEMENTI tertio adscriberem, qui fundatoribus ut liquet

quet ex C. 25. *de jurep.* processionis honorem tribuit, nisi ipse Pontifex in verbis finalibus se ad Sacros Canones, per quos non alii quam Gelasii, cum alii de hoc jure altum silentium teneant, intelligi possunt, retulisset dicens sicut *in Sacris est canonibus institutum* Honor autem processionis in eo consistit, ut si fundator sit Princeps magnae potentiae ipse, ut praescribit, Pontificale Romanum Precessionaliter excipi debeat, sin secus, ipsi dandus sit honorabilior locus in processionibus, juxta praescriptum pontificalis *tit. de consecr. in verbis: fundatores eorumque heredes in processionibus primos esse debere.* putat insuper VAN ESPEN C. 7. *de jurep.* Patronos posse praetendere, ut incensentur in Ecclesiis, aquâ lustrati aspergantur, nomina eorum in publicis precibus legantur antè altarem, ut quo ad vivunt, eis locus in choro assignetur, mortui autem ibidem sepeliantur, fatetur tamen N. 38. consulendam esse consuetudinem, unde juxta hanc omnia ista definienda esse existimo.

Caeterum alimentatio & processionis honos competit omni patrono, cum Pontifex in citatis capitulis utatur verbis *quicumque, si quis* queis omnes complecti supra probatum Incc necesse est ut specialiter haec jura in fundatione reserventur, cum de jure debeantur.

Q. Imò an fundator se ipsum aut suum filium praesentare possit? Rs. ad 1um *neg. patet ex l. 26. de jurep.* cum sapiat ambitionis vitium, & distinctio esse debeat inter patronum & praesentatum, inter dantem & recipientem C. *cum ad nostram de Inst.* imò nec potest per alium à se deputatum semet ipsum praesentare, quia sic virtualiter ipse se praesentaret, cum quidquid facit delegatus, non suo, sed delegantis no-

mine facit, nec quod unâ viâ prohibetur, alterâ viâ concedi debet, interim potest à Compatrono praesentari, & per acceptionem hujus praesentationis in casu, ubi plures essent patroni, numerum votorum sibi favorabilium augere, si enim hoc juxta communem sententiam in electione valet, cur non in praesentatione obtinebit? Rs. quò ad secundum affirm. cum nullibi hoc interdictum, & fictio Juris, quâ pater & filius reputantur pro unâ personâ, in spiritualibus non attendatur ita **ABBAS. BARB. AZOR.**

Q. 2. An patroni in praesentando variare possint? Rs. antequam praesentatio institutori oblata, omnibus variare licet, cum enim tunc adhuc desit praesentationi essentiale requisitum nempè intimatiò praesentationis facta institutori, nulli praesentato est jus aliquod quaesitum ad beneficium, sed tantum ut possit agere pro ipsa institutione **LOTTER L. 2. Quaest. 13. N. 14. ABBAS in C. cum BERTHOLD. N. 12. de sent.**

Si verò praesentatio pulsavit aures Episcopi, tunc patronus Clericus amplius variare nequit, quia, ut ait, Innocentius Quartus *ad C. 24. de jurep. Clericorum praesentatio habet vim electionis*, & de jure antiquo nemini variare licebat, quod cum solum, quò ad laicos per *C. 24. cit. mutatum* invenitur, hinc quò ad Clericos antiquo juri standum, cum ut ait *L. praecipimus C. de appell.* jura antiqua non debeamus dicere correctâ, nisi correctâ inveniatur, accedit, quòd Clerici praesentent nomine Ecclesiae, ac proindè variatio ipsos quâ tales summè dedecet, cum sit signum in constantis animi.

Ex quibus sequitur, quòd oblatâ praesentatione ipsi institutori praesentato, si socium non habeat, & ali-

aliundè habilis sit, firmum jus eo quod patronus amplius variare non possit, ad beneficium acquisitum sit, secus si praesentati plures fuerint, tunc enim, cum institutor possit ex conjunctim praesentatis quem voluerit admittere, nullus jus firmum in abstracto habet, quanquam omnes in concreto jus habent, ut unus ex illis instituatur.

Laicus autem patronus re adhuc integra id est, quam diu non est secuta institutio, variare semper potest *C. 29. de jurep.* non quidem tollendo primo praesentatum, cum persona, quam patronus semel approbavit, quique ex hac approbatione & facta praesentatione institutori jam jus ne removeatur, acquisivit, ab ipso amplius reprobari non possit, imò si patronus expressè (secus non praesumitur, cum nemo censeatur velle agere contra juris permissionem) primum refutaret, jam absolute huic refutato danda foret institutio, ita *ABBAS in C. cum autem GUTIER de jure conf. p. 3. N. 4. BARBOSA & alii*, eo quod secunda praesentatio utpotè contra juris permissionem facta sit nulla, ac proindè tanquam non facta reputetur. Sed adjiciendo & accumulando unum, imò & successivè plures, cum per hoc nullum inferatur praesudicium ordinario, sed potius ejus libertas in Electione dignioris augeatur.

Decisio hujus Quaestionis fundatur potissimum *in C. 24. de jurep.* ubi facta Papae propositione, quomodo Ecclesia ordinanda, ubi Patronus non refutato primo praesentato postulet, postmodum alium admitti, Respondet Papa, si laicus patronus est, id pendere ab arbitrio Episcopi, si Clericus, primò dandam institutionem, cum qui prior tempore, potior jure consecratur, hoc ipso enim, quod arbitrio Episcopi relinquitur,

tur, quem ex duobus praesentatis à Laico velit admittere, innuitur, quod laici validè possint variare, cum alias primo praesentato, qui seclusa potestate variandi solum praesentatus existit, necessariò deberent dari institutio, cum haec praesentato habili nunquam denegari possit *C. Decernimus C. 16. Qu. 7.*

Ex dictis sequitur, quod per praesentationem Laici nullum Jus firmum sit datum praesentato, ita ut ipsi necessariò beneficium conferri debeat, cum laicus variando efficere possit, ut Episcopo detur facultas illum respuendi, & secundò praesentatum admittendi, datum verò sit praesentato à Clerico, cum hic variare non possit unde dicit GLOSS, Clerici patroni jus pinguius habent, quam laici, id est, ut exponit ZARABELLA *ad C. 24. de jurep.* ex eorum praesentatione plus juris tribuitur praesentato, quam ex laicorum.

Q. 3tio An laicus post emissum juramentum de non variando, licitè & validè variare possit? *Rs.* Licitè variare non posse, quia ageret contra juramentum & fidelitatem datam praesentato. *Ad 2dum Rs.* CASTROP. non validè variare posse, eo quod actus, qui coram superiore fieri deberet, si fiat contra juramentum, est nullus, fatetur tamen ipse se non moveri ad hanc sententiam amplectendam ratione, sed autoritate DDrum, undè putat esse etiam validam secundam praesentationem, si eam Judex admitteret, ego autem cum Panorm. qui contrariam opinionem communi sententiâ reprobare dicit, sentio actum contra juramentum validum esse, & consequenter variationem valere.

Moveor primò ex eo, quia nullibi in jure talis actus invalidus declaratur, eo quod in *C. dilecto filio*
de

de *praeb.* ad quod adversarii plerumquè confuziunt, de hoc Puncto Pontifex tantum incidenter locutus est, nec rationem decisionis ut putat COVARR. *p. 2. f. 2. N. 10. de jure conf.* in juramento praecifè fundat, sed potius in aliis ibi allegatis causis, quarum valor jam per *C. 20. de praeb.* approbatus erat, imò dictum *Cap. dilecto* non continet decisionem Papae, sed tantum allegationem partium, unde ex eo nihil cum fundamento erui potest.

Secundò quia GLOSSA *ad C. un. de proc. in 6. ad Vrevocatus*, dicit procuratorem revocari posse, licet dominus juraverit non revocaturum, imò Papa in *C. 22. & 31. de spons.* censuit valere sponsalia de praesenti contracta, post alia de futuro juramento firmata; accedit, quod Papa saepius in suis rescriptis parificet juramentum cum confirmatione Apostolica V. G. dum dicit: statuta juramento aut confirmatione Apostolicâ firmata, & tamen actus contra tale statutum confirmatione apostolicâ firmatum valet, ut patet ex *C. 7. de const.* & notat GLOSS *ad C. dilecto de praeb.* denique hoc ipso quod ut CASTROP fatetur, valet praesentatio secunda, si eam ordinarius admiserit, non obstante juramento, sequitur, quod valeat variatio contra juramentum, quia, si non valeret, jam secunda praesentatio orta ex ipsa variatione admitti non posset, cum orta esset ab initio infesto, & quia ex prima praesentatione munita juramento de non variando jam primo praesentato esset jus quaesitum, quod ordinarius tollere non potest, ut notat GLOSS. *ad C. 6. de relig. dom.*

Q. 4to An litè pendente inter praesentatos super praesentatione si unus ex iis obit, vel renunciat, variare seu alium in ejus locum surrogare valeat, ante quam

quam constet de jure sive valore praesentationis in personam superstitis: Rs. non posse ob constitutionem Bonifacii octavi in C. 1. *ne lite pendente in 6.* ratio defumitur ex C. 2. *ejusdem* ne propter novos adversarios litigia prorogari contingat in grave dispendium Ecclesiae, quae ratio cum etiam valeat in praesentationibus, merito etiam ad illas dicta dispositio C. 1. licet tantum de electionibus loquatur, extenditur, imò si unus ex praesentatis jam institutus esset, res extra omne dubium foret, cum C. 2., quod ad differentiam prioris de hoc casu loqui notat Glossa, figuranter etiam de praesentatione loquatur.

Dixi lite pendente inter praesentatos, secus enim dicendum, ubi inter Patronos & Episcopum praetendentem libertatem, aut inter patronos ipsos super pertinentiam juris. lis foret, quia cum tunc per variationem non multiplicantur nec prorogantur lites, cum jus praesentantis rapit ad se jus praesentati sive vivi, sive defuncti, sicut in primo casu, ubi si defuncto surrogatur alter, semper discutiendum manet jus defuncti, ut si constet de ejus jure, alius tanquam intrusus rejici possit, hinc cessat dispositio Bonifacii, cum cesset ejus ratio finalis.

Q. 5to An propter litem protractam ultra tempus praefixum patronis ad praesentandum, possit Episcopus beneficium conferre? Rs. Id videtur dicendum ob C. 2. 12. 22. 27. ubi dicitur, quod Episcopus debeat ordinare Ecclesiam de personam idoneam, si quaestio inter patronos non fuerit definita; verum, cum praxis in contrarium vigeat, ac durum foret, si patronus ob litem frivolam ab adversario motam jure liberae praesentationis privaretur, ac adstrictus maneret ad eum absolute praesentandum, quem Episcopus instituit,

stituit, licet ipse alium debito tempore praesentasset, hinc contrarium probabilius defendi existimo, praesertim cum nec Electoribus currat tempus, si nequeant ipsi impedimentum tollere C. 60. de Elect. ad contraria capitula Rs. quod debeant intelligi vel de casu, ubi ab eo, qui jusp. evicit, nullus praesentatus debito tempore existit, vel ubi, ut ait CARD. DE LUCA Cit Lap. urget gravis ratio scandali vel quod debeat ordinare Episcopus ad interim, substituendo scilicet aliquem, qui leges & onera foundationis observet arg. C. 4. cum vos de off. jud. ord. quo ipso cessat damnum alias ex vacatione timendum, quod tantum praecavere voluisse Papam extra dubium est, & huic meae interpretationi favet aperte GLOSS. dum ad C. 3. dicit, *ordinet antistes, ponendo electorem, ita quod ipsum postea repraesentet, si voluerit.* vel denique de casu, ubi nullus in quasi possessione praesentandi existit, secus enim ut ait HOSTIENSIS ad C. 3. cessat dispositio.

Dixi inter patronos, nam si inter Episcopum praetendentem v. g. praesentatum non esse idoneum, aut beneficium non esse patronatum, & inter patronum lis oriatur, certum est, quod Episcopus conferre non possit, tum quia citati canones & tantum de lite inter patronos loquuntur, tum quia alias Episcopis daretur ansa excitandi & protelandi lites, ut sic ad collationem pervenire possint CASTR. p. 5. n. 7. BARB. alleg. 72. N. 140.

Q. 610 Si in fundatione dicatur, praesentetur Clericus, an talis absolute debeat habere quatuordecim annos Rs. neg. si aliter cautum sit in fundatione, cui per tridentinum non est derogatum (ut declaravit congregatio consilii, quod etiam CARD. DE LUCA ex-

tendit ad foundationem Tridentino posteriorem) aut saltem fundatio erecta sit ante Trident. secùs affirmative, ratio colligitur ex mente fundatoris, qui semper praesumitur se voluisse accommodare dispositioni Juris quod tunc vigeat *L. consueverunt ff. de jure Codic.* jam verò de jure antiquo sufficiebat septennium ad obtinendum beneficium ut testatur ABBAS in *C. praeterea de aetate*, sicut de novo Jure absolutè requiruntur 14 anni TRIDENT. *Sess. 23. C. 6.*

Q 7^{mò} Quinam censeantur vocati in patronatu gentilitio sive mixto? Rs. id generali regulà definiiri non posse, sed juxta verba foundationis & communem loquendi modum definiendum esse, hinc cum fundator dixit: reservo mihi & meae familiae, sive meis ascendentibus & descendentibus, sive meis consanguineis vel cognatis, censentur vocati omnes tam de sexu masculino, quam faeminino progeniti, cum & illi in jure sub dictis terminis veniant *L. 51. ff. de V. S. L. 1. S. consanguineos ff. de suis & leg. L. 1. C. de imponenda.*

Quod verum puto licet adjecerit consanguineis proximioribus de genere vel cippo, cum hi termini sint naturales ac proindè etiam faeminas comprehendant LOTTER. *L. 2. Q. 11. N. 78. 82. PARIS L. 2. Conf. 35. N. 6.*

Si verò dixit: reservo mihi & meis agnatis, soli cognati virilis sexùs vocati censentur, tum ob communem loquendi modum, tum ob *L. 2. ff. de suis* nihil tamen refert, sive veniant illi ex lineà rectà sive transversa *auth. de hered. ab intest. MEN. Conf. 424. N. 33. LOTTER loco cit. N. 54.*

CAPUT

C A P U T . I V .

De juribus competentibus Episcopo & Patronis
circa ipsam Ecclesiam patronatam.

CUM praeter processionis aditum id est Jus Patronatus ut ait GLOSSA ad *C. piae mentis* nihil fundatores proprii Juris in Ecclesiis habeant *C. Cita- to & C. frigentius C. 16. Iss. 7.* ipsaeque cum dotibus in Episcopi potestate consistant *C. 10. Q. 1. C. 2. & 6.* ac ab eo jura earundem ordinari & bona administrari debeant *C. 3. & 5. eadem causa*, hinc salvo jurep. Episcopus eadem, quae in aliis Ecclesiis peragere, & hic facere potest, undè illas visitare, abusus emendare, defectus ministrorum corrigere, & ut officium divinum ritè peragatur, & onera foundationum debitè adimpleantur, invigilare potest, cum haec de jure Episcopo facere incumbant, TRIDENT. *Sess. 21. C. 8. & Sess. 22. L. 8.* & per ea jusp. non laedatur.

Econtra ea, per quae jus patronatus vel directè vel indirectè aufertur aut laeditur, Episcopis interdicta sunt *C. Monasterium C. 16. Q. 7.* accedit, quod ultimis voluntatibus, ex quibus communiter procedunt tales fundationes, Episcopus derogare nequeat *C. tua nobis de test.* nec ille jus alicui sub approbatione Papae, quale est jusp. concessum auferre aut illi ex parte derogare possit, cum hoc sit solius principis summi ut ait GLOSSA in *L. Constitutus de relig.*

Undè sequitur, quod Episcopus non possit invito patrono extra casum magnæ utilitatis vel necessitatis beneficium suppressere, aut dotem ejus diminuere, illud alteri accessoriè unire, aut pensione aliquâ gravare, nam per suppressionem, aut unionem accessoriam tollitur beneficium, fundamentum juris. per diminutionem dotis autem & per impositionem pensionis, fit praejudicium patrono, cum beneficia gravata, aut quorum dos imminuta non ita aestimentur ut alia, quod ipsum quo ad suppressionem & unionem jam extra omne dubium est ob C. 15. TRIDENT. Sess. 24, & declarationem consilii ad C. 5. Sess. 21.

Dixi extra casum, nam tunc illa invito patrono ab Episcopo peragi posse censent communiter Doctores, quos citat LAYMAN de Eccles. benef. L. 4. tract. 2. 6 13. N. 12., eo quod patronus tunc censeatur irrationabiliter invitus.

An autem Episcopi possint mutare leges fundationis, de eo jam supra C. 3. dictum est, cui addendum primò, quod si leges respiciant cultum divinum, vel memoriam defuncti, aut commodum familiae ipsæ etiam consentiente patrono alterari non possint, nam piam & honestam fundatorum voluntatem observari naturalis aequitas postulat C. 13. Qu. 2. C. 4. L. 1. Cod. de S. S. Eccles. auth. de nup. s. disponat secundò si leges dubiae sint, eas interpretari possit & debeat Episcopus j. TRIDENT. Sess. 22. C. 8.

Quæres si Ecclesia aliqua vel simplex vel parochialis erigatur in collegiatam invito patrono, laico Pontifice (Episcopus enim non potest similem erectionem facere ut declaravit congregatio concilii, quam in terminis citat LEUR. Sess. 2. S. 2. de alte Q. 964. N. 2.) an patrono inquam salvum maneat jus patroni?

Rs.

Rs. affirm. etiam quò ad praelaturam, eo quod patrono competiit antè erectionem jus nominandi rectorem, huic juri nunquam censeatur derogare Papa, nisi signanter exprimat, GLOSS. ad L. 25. & Abbas. *ibid.* non obstat, quod Praelatus eligi debeat, id enim intelligendum regulariter & nisi de alià mente Pontificis constet, aut in fundatione cum consensu Episcopi id jus sit exceptum, quod fieri posse innuit C. 25. in verbis: *nisi alitet* & docet COVARR. p. 2. S. 10. de jurep. citans ROCHUM, LAMBERT & CARD. DE LUCA.

Q. 2dò An per unionem factam beneficii patronatus cum libero invito Patrono amittatur jus. Rs. imprimis tales uniones esse Episcopis prohibitas per conc. TRID. Sess. 7. C. 6. & Sess. 24. C. 13. Rs. 2dò si tamen illae à Papà factae fuerint, dico extinguì jus. in veteri beneficio, eo quod ipsum extinguatur, ac nunquam amplius vacare dicatur, & consequenter nec conferri possit, sed transferri ad ipsum beneficium liberum, cui unio facta, nisi jurip. antiquo expresse sit derogatum in instrumento unionis, ita COVARR. Tract. 2. C. 36. N. 11. dicens esse communem opinionem & GLOSS. communiter recepta in *Clement. 2. de praeb.*

Nunc de Juribus Patronorum paucis dicendum restat, unde sit conclusio patronis competit jus animadvertendi in conservationem locorum à se vel parentibus in Ecclesiam collatorum eaque patrociniandi ita conc. TOLET. 61. & 2. unde postea gloriosum nomen patronorum consecutos esse tradit VAN ESPEN P. 2. Tit. 25. L. 1.

Ad ductum hujus concilii possunt patroni curam habere, ut bona Ecclesiae conserventur, Dos beneficii

non alienetur, fundatio & cultus divinus exactè observetur, imò delinquentes Clericos fraternè corrigere, aut Episcopo corrigendos denunciare j. C. 1. *Conc. Tolet. 1mi*, hoc tamen praetextu non possunt ipsi Jurisdictionem aliquam in Clericos sibi arrogare *Contra C. 8. de jud.* nec sacramentorum administrationi aut Episcoporum visitationi se immiscere *contra TRID. Sess. 24. C. 3.* nec in perceptione fructuum beneficiorum se ingerere, sed illos liberè rectoribus distribuendos relinquere debent *TRID. Sess. 25. C. 9.*

Ulterius si fundator ipsis reservavit fructus aliquos ex beneficiis, quod fieri posse (cum & censum ipsis imponere potuit *C. 16. de Cens.*) patet ex *C. praeterea de jurop.* hos ipsi exigere possunt, non tamen iis permissum est nova onera etiam cum consensu Episcopi beneficiis imponere, cum non possint voluntatem defuncti circa Deo dicata immutare, cum hoc soli Papae sit reservatum, nec de antiquis oneribus quidquam remittere *TRID. Sess. 25. C. 5.* nec reducere onera missarum in fundatione appositarum, licet reditus sint valdè tenues, uti censuit *congregatio concilii ad Sess. 25. C. 4.*

Deinde competit Patrono jus praesentandi Clericos ad beneficia, non tamen, nisi aliter cautum in fundatione, rectorem in collegiatà, cum hoc pertineat ad ipsum collegium *Cap. 25. b. P.* nec ponere custodem aut oeconomum in Ecclesia, cum hic ex proprio Clero eligi debeat *C. 16. Qu. 7. C. 21.*

Dixi Jus praesentandi, nam instituere non potest, cum Institutio de Jure pertineat ad Episcopum *C. 3. de Instit.* nec conferre beneficium *C. quod autem C. transmissae*, unde collatio si quae facta, nulla est, cum ut ait PAPA *C. 5. b. T.* pro non dato habeatur,

tur, quod ab illo datur, qui non potest de jure donare, adeò ut nec collatio valeat in vim praesentationis ut patet ex *Citat. C. transmissae*.

Quaeres quis institui debeat, si plures praesentati existant? Rs. si plures isti habent aequalia merita & suffragia, tunc sive hi ab uno, sive à pluribus praesentati existant, datur locus gratificationi *dist. 63. C. si forte, C. 25. de jurep.* si verò habeant inaequalia merita & suffragia, ille praefendus, qui majoribus juvatur meritis & plurimorum approbatur assensu *C. quoniam.* rursus si habeant aequalia suffragia, sed inaequalia merita, erit dignior praefendus *argum. C. si forte dist. 63.* ubi metropolitano praecipitur praeferre electionem dignioris, quia maximè decet, ut in jure electionis praeferatur is, qui Ecclesiae utilior & convenientior est, & cavetur fieri ordinatio illius, qui non fuit postulatus, & ob hanc rationem puto etiam Episcopum, dum duo aequaliter sunt, à diversis patronis praesentati, non posse instituere tertium aliquem, contrarium sentiunt AZOR, VASQUETZ, quorum tamen sententiam amplector, ubi urget gravis ratio scandali, cum propter hoc saepius à Jure stricto recedatur *C. 3. b. T.*

Si deniquè habeant aequalia merita, sed inaequalia suffragia, ille praeferi debet, qui majora habet suffragia, quod etiam procedit de casu, ubi praesentatus à minore parte esset magis habilis LOTTER *L. 2. Qu. 34. N. 33.* citans LAMB. GARZ. & ROTAM in *Pampill. Parochialis* 26 July 1626.

CAPUT

CAPUT V.

De probatione Juris Patronatus, ejusquè translatione.

CUM concilium Tridentinum advertisset multos sibi in Ecclesiis vindicare Jus patronatus, quin iusto aliquo titulo suffulti essent, hinc ut usurpationibus oviam iret, sancivit *Sess. 14. C. 12.* ut nullus imposterum alio quam foundationis aut dotationis titulo illud impetrare posset ac deberet & *Sess. 25. C. 9.* reliquos omnes patronatus alio titulo antecederet acquisitos in totum prorsus abrogavit & irritos declaravit, exceptis solis patronatibus super Cathedralibus Ecclesiis, ut & illis, qui ad summos principes jura imperii in dominiis suis habentes pertinent, & qui in favorem studiorum generalium concessi sunt.

Praedictus titulus probatur duobus modis, primò per authenticum documentum sive bullam Episcopalem e rectae foundationis & acquisiti Juris patronatus, quae si in originali produci non possit, debet exhiberi ejusdem exemplar seu transumptum munitum debitis suis requisitis juxta *C. cum de fide Inst.*

Secundò praesumptivè & implicite quòad privatas personas, in quibus suspicio usurpationis locum non habet, per multiplicatas praesentationes, per antiquissimum temporis cursum, qui hominum memoriam excedat, aliasvè ut verbis trident. Utar secundum Juris dispositionem, id est ut explicat CASTROP *d. 2. p. 3. N. 6. citans* GONZ. BARB. tales probationes, quibus

bus de jure communi probatio tituli conceditur, quales juxta ipsum sunt, fama cum longissimâ quasi possessione, possessio quadragenaria cum titulo, cum illa aequivaleat immemoriali, relationes authenticæ ex libris visitationum Episcopaliû, literæ inscriptæ lapidibus publicè positis referentes tales esse patronos, monet tamen CARD. DE LUCA, an probationes sufficientes sint, id ex circumstantiis facti dijudicandum esse.

Probè hic Notandum, quod Trident. præter multiplicatas præsentationes requirat antiquissimum tempus id est centenarium, ut putat BARBOSA *de potest. Episcop. p. 3. alleg. 72.* MENOCH. *de arbit. casu 3.* cum aliis undè dicit congregatio conc. non est satis asserenti sibi competere juspatr. ex fundatione quod una præsentatio de anno 1554 & altera de anno 1561 effectum sortitæ sint, sed ostendatur simul antiquissimum tempus, quo ipso tamen congregatio innuit duas præsentationes sufficere, quod verum putat BARB. *loco cit. N. 31.* RICCIUS *in pr. resol. 127.* cum versetur in materiâ odiosâ & juris communis restrictivâ, & pluralis locutio & dictio multiplex in duobus verificari possint *j. reg. Jur. in 6.*

Cum autem approbationem temporis trident. relinquat juris dispositioni, hinc dico illud etiam per testes probari posse, nec requiri, ut illi centum annorum sint, sed sufficere ut sint sexagenarii aut ut putat MOL. *L. 2. de primog. C. 6. N. 40.* ad minimum quadragenarii, modo illi deponant, quod toto tempore vitæ viderint præsentationes continuatas & audiverint ita semper antècedenter factitatum esse, licet caeteroquin de jure præsentationis, an ex jure fundationis vel dotationis sit, nihil deponant, nec de hoc ipsæ
 G præ-

praesentationes mentionem faciant, ut decidit si congregatio 23 Jun. 1594. & docet GONZ *ad reg.* 8. *Cancell. gl.* 18. N. 26. RICCIUS *decis.* 142. N. 12. GRILENSON *Conf.* 41. eo quod hoc ipso, quod praesentationes continuatae, praesumatur dictus titulus, donec de initio infecto aut nullitate tituli constet, quo ipso necessario corrumpitur praesumptio ex depositione testium & praesentationibus resultans, cum praesumptio cedat veritati.

Dixi quò ad privatas personas, nam quo ad alias, uti & quoad communitatem & universitates Tridentinum non est contentum allegatà praesumptivà probatione, sed requirit, ut praeter immemorialis temporis probationem, & reliqua ad eam necessaria probetur, & quidem non aliter, quam per authenticas scripturas, quod taliter continuatae praesentationes, à quinquaginta annis retro semper effectum sortitae fuerint, cum in talibus jusp. potius ex usurpatione quasitum praesumi soleat, quinam autem sub hoc decreto comprehendantur, Tridentinum non explicat, congregatio autem concilii ut refert LEUR. *Sect.* 1. C. 1. *Quaest.* 84. *h. t.* censuit omnes illos complecti, qui in loco, ubi V. G. beneficium fundatum super vafallos jurisdictionem perpetuam habent, licet ipsi superiorem agnoscant, cum ab omnibus iis ob potentiam timendum, ne Ecclesia opprimatur, quae ratio cum etiam militet contra communitatem parochianorum, hinc & eam complecti tradit GARZ. *p.* 5. C. 9. N. 102. citans rotam, quae tamen teste GONZ. *L. cit.* N. 55. contrarium decidit, quoad Capitulum Cathedrale quod de Luca extendit ad omnia alia capitula & universitates Ecclesiasticas, cum praeter praesumptionem non usurpati Juris, resultantem à Jurisdictione vel visitatione, quae sub-

jiciuntur Episcopo, cadat in illos verisimilitudo factae foundationis.

Circa dicta notandum 1mo quod Trident. requirat tempus immemoriale (quod tamen per testes probari poterit, cum de hoc nihil in particulari statutum) & quod intra tempus 50 annorum semper praesentationes continuatae fuerint cum effectu, undè non sufficit inter tres praesentationes probare primam & tertiam, cum secunda apparente contradictore potuit esse rejecta, & sic abrupta continuatio; nec sufficit dicere, quod probatis extremis media probata censeantur, cum hoc non concludat, ubi de verâ probatione agitur, & continuatio perfectè probanda est.

Secundò, ut haec per authenticas scripturas probentur, undè cum scriptura pro forma requiritur a TRIDENT. ut patet ex verbis, *non aliter & decidit congregatio in una Nullius 25. 8ber. 1592.* hinc per aequipollens suppleri non potest *L. cum si ff. de trans. L. non dubium C. de leg. interim, si per testes probaretur amissas esse scripturas, illique simul deponerent, quod scripturae nullo vitio laboraverint, & illae etiam retulerint omnes praesentationes cum effectu esse continuatas, verius est, satisfieri menti concilii, eo quod in hoc casu praesentationes & illarum continuatio cum effectu non tam ex dictis testimonio, quam ex scripturis ipsis visis & lectis probetur, & ideo cum etiam leges requirentes in aliis casibus pro forma scripturas tali probationi in casu amissionis acquiescant ut tradit FEL. *in C. sicut de sent. masc. de probat. cons. 416.* CASTROP & alii, hinc etiam TRIDENT. dum de casu amissionis nihil disponit, acquiescere censendum est.*

Tertiò quod haec rigorosa probatio requiratur tam

in petitorio quam possessorio, uti decidit congregatio 1608. 13. Febr. declarando simul ut refert *FAGN. ad C. consult. de jurep.* non esse admittendos ad praesentationem, licet essent per 40 annos in possessione, nisi suum jus ad normam decreti probaverint, censuit tamen illos admitti, si praesentatus ab ipsis adhibita causae cognitione super Jure per ordinarium post Trident. semel admissus fuerit ita *GONZ. ad Gloss. 18. N. 26.* licet ex post dubium subortum.

Advertendum interim hic est, quod rigorosa probatio cesset, ubi primo constet Ecclesiam esse verè patronatam, secundo ubi tantum peterent Jura honorifica, tertio ubi contra compatronos jus suum defendere volunt, aut ubi cum ipsis concurrat aliqua persona, in quam non cadit suspicio usurpationis, ratio est, quia mens Tridentini tantum fuit liberare Ecclesias à servitute, vel praeservare, ubi ergo illud Trident. assequi non potest, sicut in dictis casibus non assequitur, ibi standum probationi à jure antiquo requisitae.

Advertendum ulterius, quod ad probandam possessionem jurispat. à privatis, in quos non cadit suspicio usurpationis nihil aliud post Trident. requiratur, quam quod alias de jure ad probandam possessionem requiratur, cum nullam majorem probationem ne quidem ab ipsis requisivit quò ad proprietatem, undè sufficit, ut probet quis se esse in possessione de praesenti, per ultimam praesentationem constitutum, licet de caetero nullum actum anteriorem probare possit, cum actus unicus praesertim ultimus, sufficiens sit ad obtinendam manutationem etiam in beneficialibus *CORR. L. 4. C. 4. N. 9. GRATIAN. Discept. for. C. 3. N. 71.* & signanter de actu praesentationis, quam secuta

cuta institutio. *post obs.* 18. N. 16. GARZ. p. 5. C. 7. N. 59. VIVIAN. *in praxi juris* p. 2. L. 5. C. 2. ad cò ut praesentatus a possessore talis sit praefendus praesentato à praetendente proprietatem, si ejus jus non sit clarum, nec in continenti probari possit, imò si de ejus jure primò post institutionem constaret, institutus non sit amovendus C. 19. X. *de jure patron.* cum ut ait ibidem gloss. non debeat irritari, quod legitimè factum, licet ad eum casum deveniat, à quo incipere non potuit, ac possessor B. f. fructus consumptos faciat irrevocabiliter suos, saltem si non fuit locupletior factus, ut per praesentationem nemo fieri praesumitur, si verò constaret ante institutionem de Justitià proprietatis, tunc cum res est adhuc integra, repellendus foret, cum regulare est, quod petitorium absorbeat possessorium.

Dicta etiam procedunt, licet nondum probaverit descendentiam à fundatore aut antiquis patronis, cum ad hoc non teneatur eò quod alias deberet probare titulum, ad quod etiam in beneficialibus possessor B. f. ad effectum obtinendae manutentionis non tenetur *post. obs.* 42. N. 28. citans varias rotae decisiones, cum manutentio sinè productione tituli detur MARESC. *var. resol.* C. 1. C. 11. N. 12.

Progrediendo nunc ad alterum membrum hujus capituli dico jusp. transire posse in alios, successione qualicunque, donatione, permutatione, venditione CASTROP *tract.* 13. D. 2. p. 4. BARB. *de pot. Ep. alleg.* 71. CORRAD. L. 4. C. 5. AZOR p. 2. L. 6. *Conf.* 20. Q. 4. hos modos GLOSS. C. 16. Q. 7. C. 26. comprehendit sequenti versu:

*Jura Patronatus transire facit novus haeres
Res permutata, donatio, venditioque.*

Quò ad primum modum sciendum, quòd si fundator sibi ac haeredibus reservavit patronatum, tunc quicumque existit haeres, modò aliundè capax sit, acquirit Patronatum, cum transit cum haereditate CAST. N. 2. BARB. N. 3. undè si vel fundator ipse vel ejus haeres ingrederetur monasterium, & in eo non factò antè ingressum testamento moreretur, illud cum haereditatem capit, obtinet quoque juspatron. modò haeredi non fuisset delatum jure sanguinis, hoc enim in casu tantum acquireret exercitium durante vitâ monachi, post mortem verò jus devolveretur ad alios consanguineos GARZ. p. 5. C. 1. N. 555. PAMB. de jure abb. th. 3. d. 9. quaest. 28.

Uterius inferitur, quòd si filius à patre in re certâ loco legitimae, vel etiam in ipsâ legitima haeres esset institutus, instituto alio haerede universali in hoc casu solum juspatron. ad haerodem universalem pertineret, ratio quia transit cum universitate bonorum, quam haereditas continet, non legitima, licet enim haec sit jus quoddam universale, non tamen est universitas, cum legitima sit tantum quota bonorum, haereditatis pars v. L. PAPIANUS ff. de inoff. testam. L. 2. S. si quarta. ff. famil. erciscund. & haeres talis in re certa institutus est instar legatarii L. quoties C. de haered. instit.

Porrò dum Juspatronatùs ad haeredes transit, singuli, attento quòd jus illud ad instar aliorum jurium est individuum & indivisibile C. 1. hoc tit. & ibi Gloss. possident illud in solidum, sive pro aequali sive inaequali parte sint haeredes arg. ff. de serv. vind. unde & cuilibet in solidum competit locus honorificentior, & in casu egestatis alimentatio, ac omnes in solidum concurrunt ad praesentationem, ita tamen ut
prac-

praesentatio non dividatur, cum jus nominandi sit indivisibile CAST. *Cit. L. AZ. ibid. Q. 9. PIRRH. N. 45. h. t.*

Sed ut unica nominatio nomine omnium fiat, unde dicit INNOCENT. ad *C. cit.* jus hoc quidem esse apud omnes in solidum, quò ad Jura honorifica, sed non quò ad praesentationem, quae ita est apud omnes simul, ut apud nullum singulariter sit, item *Gloss. cit.* jus patronatus apud unumquemque haeredem est in solidum quò ad omnem ejus effectum *ff. de bo. lib. s. libertas*, praeter sacerdotis praesentationem, quae est apud omnes, ita quod apud nullum.

Cumquè hi haeredes jus suum dimetiuntur ex personam patroni defuncti, hinc nec plus juris habent in praesentando, quam defunctus habuit, cum ille plus juris in ipsos transferre non potuit, quam ipse habuit *j. Reg. Jur. in 6* quare si plures fuerint patroni, horum singulorum haeredes unum tantum votum habebunt, cum & unum tantum habuisset defunctus, quod etiam verum est, licet ex patronis istis, unus V. G. duo, alter sex reliquisset haeredes, cum enim hic successio fiat jure repraesentationis in stirpes CLEMEN. *de jurep. C. 2.* hinc hi sex aequè tantum unum votum habebunt, quam alii duo, cum illi aequè ac hi unum tantum repraesentent, ac in locum unius succedant, undè & pro uno reputantur GLOSS. ad CLEM. *citatum ff. de conditio. & dem. cui fundus.* cum ex pluralitate successorum non varietur obligatio *ff. de verb. obli. L. 2.*

Dicta confirmantur tam ex Synodo SALISBURG. *tit. de jurepatron.* dum ita statuit: si Patronus plures filios aut haeredes reliquerit, omnes illi succedant in stirpes, quam etiam ex *cit. CLEM. ubi sit Papa: plures*

plures ab uno Patrono relictī *haeredes* vocem *duntaxat unius* habebunt, *quia* verò ex multitudine patronorum quò ad praesentationem in praesudicium Ecclesiae discordia oriri posset, hinc permisit idem Papa patronis, ut liberè, id est *juxta GL. sine auctoritate* Episcopi convenire inter se possint de rectore inter se alternis vicibus praesentando, ita ut unus primà, alter verò secunda voce praesentet.

Quò ad secundum modum sciendum, quod Patronus Clericus sinè consensu Episcopi non possit alteri Ecclesiae, multò minus laico juspatronatus suae v. g. dignitati aut beneficio annexum donare, eo quod ipse hoc non possidet nomine proprio sed Ecclesiae, de cujus juribus in praesudicium Ecclesiae disponere nequit, deinde ipse non est dominus, sed tantum usufructuarius Jurisp. & consequenter illud donare non potest. Similiter nec laicus licet possideat juspat. jure proprio, illud sinè tali consensu alteri laico donare potest *C. 23. h. t.* eo quod ex tali facto facilè Ecclesia damnum pati posset, nisi fortè iste laicus esset suus compatronus, quia tunc ex unà parte non intervenit vera donatio seu jurisp. in alterum transitio, cum alter jam sit patronus in solidum, quia jus est indivisibile *C. 1. h. t.* & sic in veritate nihil donat, sed tantum juri suo renunciat, ex alterà verò parte damnum Ecclesia non patitur, sed potiùs lucrum capit, cum loco duorum Patronorum unum accipiat, & sic à duplici servitute liberetur.

Sinè consensu autem laicus Jus suum Ecclesiae concedere potest *C. si laicus C. illud X. de jurep.* inò & eidem Ecclesiae cujus patronus extitit, non quidem hoc sensu, ut ipsa fiat patrona, cum inter dominantem & servientem debeat esse distinctio, nec quidquam
sibi

fibi ipsi rectè servire dicatur, sed ut efficiatur libera & redeat ad ordinationem Episcopi, non tamen potest Ecclesiam ipsam alteri Ecclesiae per modum incorporationis concedere *C. 8. C. quod autem h. t.* undè si hoc animo dedisset, tota donatio esset invalida, eo quod ut ait Pontifex *L. cit.* pro non dato habetur, quod ab eo datur, qui non potest de jure donare, undè nec in hoc casu jus patronatus translatum censetur, eo quod patronus, quod agere & dare poterat nempè Jusp., noluit, & quod voluit, nempè ipsam Ecclesiam, non potuit; sed manet penès antiquum patronum *C. 10. h. t.* cum non praestat impedimentum, quod de jure, uti hic donatio, non sortitur effectum *C. 18. h. t. reg. Jur. in C.* Si verò de animo dubium esset, tunc censetur voluisse dare, quod suum erat nempè Juspat. ne delusoria intelligatur donatio *argum. L. si domus S. ult. ff. de legat. 1.*

Cum consensu autem etiam ipsam Ecclesiam alteri Ecclesiae dare potest *C. 5. 8. 17. de jurep.* imò etiam si subsequatur, valebit donatio *C. 11. de jurep.* & consensus retrahitur in favorem Ecclesiae ad initium donationis.

Quoad tertium modum, dico juspatronatus reale *V. G.* affixum castro, cum alio castro, cui simile jus adhaeret, sinè Episcopi consensu permutari potest, quia quodocunque jus patronatus transit cum universitate, ut in haereditate aut in venditione & permutatione castri, consensus non postulatur, eo quod talis transitus est de jure approbatus *C. ex litteris,* & consensus jam in initio foundationis intervenit, ac jus patronatus tantum per accidens & accessoriè transferatur.

Dixi cum universitate, secus proindè est dicendum

H

ubi

ubi transfertur ex legato, cum hic sit titulus particularis, nec contineat universitatem, nisi fortè transferretur in Ecclesiam, cum legatum sit species donationis, ac proindè sicut non in hac est necessarius consensus, sic nec in legato.

Quòd quartum modum sciendum, quod Jus patronatarii & per se vendi non possit *C. 16. de jurep.* eò quod sit spirituali annexum, sicut nec permutari jus personale patronatus, imò talem permutationem vel venditionem nullam esse existimo per ea, quae tradit *Gl. ad C. 23. de jure patronatus*, & quia similes pactiones & contractus nullius dicuntur esse momenti, nec de jure tenere *C. 8. de pactis C. praeterea de trans. & C. 23. cit.* atquè ipso jure venditorem privatum existere suo patronatu, *TRIDENT. sess. 25. C. 9.* unde Ecclesia evadet libera juxta *GLOSS. ad C. 6. de jurep.*

Cum universitate autem vendi licitè & validè potest *C. 7. 13. de jurep.* eo quod tunc jus ipsum spirituale non vendatur per se, sed per accidens, & per modum accessionis, non potest tamen intuitu hujus juris ipsa universitas carius vendi, quia tunc ipsum jus pretio temporali aestimaretur, & re ipsa aequè ac universitas pars seu merx ipsius venditionis fieret ac venditioni subjiceretur. Quaeres primò an per *Tridentinum* eo ipso, quod reliquos omnes patronatus praeterquam ex fundatione vel dotatione acquisitos abrogavit, censeatur etiam abrogatus patronatus ex augmento dotis concessus? *Rs.* ad hunc casum declarasse congregationem 14 Febr. 1594. quod talis non sit abrogatus, si ille ante diem Calendas Maji 1564. jam 40 annis competierit, secus verò examinari debeat ab Episcopo, qui si ipsum non inveniat ob evidentem Ecclesiae utilitatem concessum, revocare debeat,

beat, reddito tamen patronis eo quod idcirco ab eis datum.

Quaeres secundò, cui competat jus patr. si mulieri in dotem datus sit fundus, cui jus patr. annexum? Rs. marito, cum regulariter ad eum transeat, qui dominium utile talis fundi assequitur *C. ex litteris*. hoc verò solum competit marito *L. 9. ff. de R. V. L. 11. 23. C. de jure dotium*, deindè ad ipsum omnes fructus etiam ad onera matrimonii supportanda non conducentes spectant ut notat GL. communiter recepta ad *L. 30. C. de jure dot.* consequenter etiam praesentatio spectare debet, cum haec beneficiorum fructibus annumeretur, ut ex GLOSS. refert VAN. ESPEN *l. 4. n. 11.* secùs verò dicendum, ubi non doti sed bonis V. G. paraphernalibus affixus esset patronatus, eo quod in his nullum jus habeat maritus, imò contradicente uxore nequidem administrationem *L. 8. C. de pact. Conv. & ibi GLOSS.*

Quaeres tertio, num Jus patronatus competat fideicommissario haeredi vel usufructuario omnium bonorum, an haeredi directo? Rs. directo, ob praesumptam defuncti voluntatem, cum enim ipse hunc directo & honorifico haeredis nomine nobilitat, censetur etiam eo ipso illi donasse jura illa, quae non tam ad pecuniarium commodum, quam ad honorem pertinent, ut Jus pat. undè & tali haeredi restitutà haereditate manent jura sepulchrorum *L. perinde ff. ad treb.* licet illa alias etiam transeant ad extraneos *L. 5. ff. & seq. de sump. fun.* manent etiam jura libertorum *L. si patroni ff. eod. tit.*; quod si verò testator uni fundum, alteri ejusdem fundi usufructum legasset, tunc meliorem esse usufructuarii conditionem existimo, eo quod tali competunt omnes fructus ex fundo, & consequen-

ter etiam ex annexo tali fundo jure pat. cujus fructus est praesentatio, cum de connexis idem sit judicium, praesertim ubi ex conjecturis V. G. mente defuncti, contrarium elici non possit.

Quaeres quartò, an appositò sequestro alicui beneficio, cui jus patronatus annexum, illud competat ipsi sequestro? Rs. si sequester appositus est ex voluntate partium, tunc pertinebit supposità capacitate subjecti, ad ipsum sequestrum, quia ita inter partes actum videtur, ut ipse omnes fructus beneficii possit colligere, ac in hoc casu etiam possessio in ipsum translata censetur GOZ. P. 5. C. 6. N. 18. si verò sequester appositus est auctoritate Judicis, tunc, si aliquis est in possessione beneficii ad illum pertinere censeo, quia iniquum videtur, ut talis privetur commodo possessionis suae, praesertim ubi propterea non fit deterior conditio alterius colligantis, nec ipse possessor locupletior, si vero nullus est in possessione tunc Episcopum debere ordinare beneficium putò eo modo, ut supra ad Q. 5. C. 3. annotavi, scilicet quod debeat ad interim ponere oeconomum; Quaeres quinto, an in elocatione fundi cui jusp. annexum, illud transeat in conductorem? Rs. affirm. si elocatio facta est ad *firmam*, ut ait C. 7. de *jurep.* sub quo vocabulo elocationem ad longum tempus intelligi cum communi docet LE ROY in *prolog. & fagn. ad dictum Caput*, cum talis elocatio sapiat naturam contractus emphiteuticarii censualis quo utile dominium transfertur, quo facto omnis usus rei & jurium ipsi annexorum est apud utilem dominum solo titulo domini directi remanente apud ipsum dominum directum L. 1. §. 1. ff. si *ager vectig.* quam rationem etiam approbat rubrica ad C. 7. *cit.* secus dicendum de loca-
tione

tione ad modicum tempus, quod CASTOP putat esse infra decennium, eo quod talis locatio non mutet dominium *L. 39. ff. locati*, nec veram possessionem transferari.

Q. 6to Num transeat jusp. in creditorem ratione pignoris? Rs. neg. *ob C. 18. de sent. & ibi Glos.* accedit quod in talem creditorem nec utile nec directum dominium transferatur, nec usus rei regulariter concedatur, cum tantum in securitatem creditoris pignus detur, ipseque si usus fuerit pignore, fructus omnes inde provenientes in sortem computare, juxta *C. 1. & 2. de usuris*, & qui sortem superant debitori restituere debeat, cum igitur ipse hoc jusp. in sortem computare nequeat, eo quod hoc ipsum, dum spirituale est, aestimari non possit, hinc sequitur, quod nec tali jure uti possit, unde Synod. Salisb. de anno 1420 Can. 22 ita statuit.

Ad omnium quoque disputationem sive Quaestionis materiam arputandam statuimus, ut si quis praedium suum, cui jusp. attinet, cuiquam obligaverit indistincte jus praesentandi apud ipsum obligantem resideat, cum tale jus aestimari non possit . . . & in sortem nequeat computari, cum semper fructus rei pignorate in sortem debeant computari juxta Canon. & Legitimas sanctiones

Q. 7mo An transeat in depositarium? Rs. neg. cum in eum nec possessio nec dominium transferatur & res apud ipsum solius custodiae causa deponatur *L. 1. ff. dep. cum omni causa & fructibus restituenda L. 1. ff. 24. ff. dep.* Imo ipse si re invito domino usus fuerit, actione furti teneatur *L. 29. ff. depositi.*

Quaeres octavo, an in confiscatione bonorum transeat ad fiscum jusp. Rs. affirm. Si ipsis hisce bonis fuit affixum, eo quod semper transeat cum universitate *C. ex litteris C. cum Saeculum de jurep.* licet haec transeat tantum,

tum, quoad utile dominium, ut signanter dicit rubrica & docet GLOSS. *cum communi ad C. ex litteris*, unde multo magis ad fiscum transire debet, cum hic plenum dominium consequitur, eo quod accipit liberam facultatem de rebus iis disponendi, in qua subsistit substantia Domini *L. in re mandata C. Mand. Cov. th. 2. var. ref. L. 3. C. 6. n. 6.* Secus dicendum ubi jus competiit jure sanguinis, aut sit jus personale, nam tunc in primo casu transibit ad consanguineos, cum injustum foret ut hi punirentur è personâ, à qua jus suum non dimetiuntur, in Secundo casu manet apud delinquentem usque dum à Judice Ecclesiastico sequatur sententia declaratoria, eo quod tunc est jus separatum ab ipsa universitate GARZ. *p. 5. C. 9. aufrer de potest. saecul. reg. 4. à Gigas & Alij.*

Dixi Ecclesiastico cum enim patronus accepit jusp. ab Ecclesia non potest illo privari à Judice saeculari, lata verò sententia jusp. licet aliis foret transmissibile ad haeredes, expirat, & Ecclesia fit libera.

Q. Nonò num venditâ haereditate cui jusp. afixum, transeat illud in Emptorem. Rs. cum certum sit, quod jusp. etiam Ecclesiasticum possit transire ad haeredes extraneos, ut notat GLOS. *in C. considerandum C. filiis 16. Q. 7. & docet ABBAS in C. 1. de jurep. LAMBERT p. 12. L. 1. Q. 2. de jure pub.* Cum communi, eo quod & in emptorem alicujus villae, cuius annexum transeat *C. ex litteris C. cum saeculum.* Certum quoque fit, quod haereditate vendita omnia ea invenditione veniant, quae quocunque titulo aut causa ad haereditatem venditorem jure haereditatis spectant *L. 2. S. 1. L. 14. S. 1. de haered. vend.* eo quod ita inter emptorem & venditorem actum videtur, eo ipso dum nihil exceptum, hinc dico ad Emptorem spectare, quod in casu traditae
hae.

haereditatis extra omne dubium est, siquidem ipse per traditionem fit Dominus haereditatis sive rerum haereditariarum *L. 6. C. L. 21. ff. de haered. vend.* Per consequens etiam Dominus jurisp. licet ipse haeres etiam post venditionem de jure haeres maneat eo scilicet effectu quod maneat obligatus creditoribus haereditariis, quibus ipse per aditionem haereditatis se adstrinxit *L. 88. de haer. inst.* Cum venditio non sit modus constituendi formaliter alium haerodem *L. 8. C. de haer. vend.* Secus tamen dicendum ubi juspat. non spectaret ad haerodem qua haerodem, eo quod illud tantum potest censei venditum, quod haereditati ipsi cohaeret, non quod alio titulo ad ipsum spectat *L. 2. S. 2. ff. de haer. vend.*

C A P U T U L T I M U M.

De derogatione & amissione Juris patronatus.

Derogatur Jurip. si Papa alteri confert beneficium, quod alias non nisi ad praesentationem patronorum conferri consueverat, aut si beneficium ipsum cadat sub reservatiouibus apostolicis.

Dixi si PAPA, quod enim hic omni juripat. sive illud ex causa onerosa laico sive Clerico competat, ex plenitudine potestatis in Ecclesiae utilitatem derogare possit, nemo dubitare potest, si enim Princeps saecularis ex causa utili reipub. jus alteri quaesitum imò & dominium auferre potest *L. Item si ff. de 2. V. L. Venditor ff. Comm. praed.* quid ni & PAPA ex causa proficua Ecclesiae jusp. privato auferre potest, cum ipse eandem, si non majorem in beneficialibus potestatem
ha-

habet, quam Princeps in temporalibus. Imò hanc potestatem competere Pontifici ex ipsa fundatione existimo, non enim credibile est Papam ita concessisse jus pat. ut omnimodam potestatem conferendi alteri beneficium, si ita Ecclesiae bonum exigeret, a se abdicaverit, aut fundatores dum fundando beneficium, Ecclesiae consulere voluerunt, ejusdem majorem utilitatem impedire voluissent: ut ut autem Papa possit derogare jurepat. ut cum glossa communiter recepta in *Clement. 2. omnes Canonistae fatentur, juxta Cov. var. res. C. 36. N. 1. LAMBERT. de jurep. L. 1. p. 3. Q. 9.* rarissimè verò patronatui laico, frequenter tamen Ecclesiastico derogare solet, eo quod Clerici ex ipsis bonis Ecclesiae jus acquisiverunt, econtra laici ex bonis propriis, ac proinde horum jus fortius & majus est, quam istorum, qui nihil ex suo ad fundationem contulerunt.

Proinde cum ea, quae Papa facere non consuevit, fecisse non praesumatur, nisi apertè constet, hinc quousque collatio facta à Papa de beneficio subjecto patronatui laicali, adhuc aliquo modo dubitationi subjacet, an Papa, si scivisset nominationem ad laicum spectare, eam spreto laico fecisset, aut ipsa collatio de derogatione Jurisp. Ecclesiastici intelligi possit, non censetur derogatum jurip. & proinde laicus libere praesentare possit, quod verum est, licet Papa in collatione utatur terminis, *ad cujuscunque praesentationem beneficium pertineat*, siquidem sub *id cujuscunque* intelligi potest Episcopi vel alterius V. G. Capituli CASTROP. *de benef. Pract. 13. D. 2. p. 25. n. 4. LESS. L. 2. c. 34. COVARR. L. cit. n. 2.* imo ut censeatur derogatum jurip. Regi competenti, non sufficere, ut Papa addat, *ad cujuscunque laici*, sed requiri insuper ut addatur, *cujuscunque laici regis*, patet ex reg. Canc. 43. cum enim Reges utpo-

utpote de Ecclesia bene meriti jus fortius habent ut tacite ipsum TRIDENT. *sess.* 29. agnovit, dum abrogando omnes Patronatus ex privilegio ortos, Regum Patronatus exceptit, hinc etiam sub generali vocabulo laici non comprehenduntur.

Quae hucusque dicta sunt de Patronatu verè laicali, ut nempe eidem non censeatur derogatum, nisi Papa id ipsum signanter exprimat, eadem obtinent etiam in Patronatu mixto PIRRH *N.* 134 *b. r.* COVARR. *C. cit.* *N.* 4. CASTROP. *N.* 6. nec non in casu, ubi solum bona fide est in possessione praesentandi; ratio prioris, quia par non est, ut in re individua socius ex persona Ecclesiastici damnum patiatur, ne aliàs a fundationibus deterreantur, contra mentem Ecclesiae, quae, ut laici excitarentur ad fundationes, juspat. introduxit. ratio posterior: quia si in dubio possessor talis est manutenendus in jure praesentandi, ut patet ex *C.* 19. *de jurep. & ibi gl.*; multò magis in dubio, an juspat. competat ex privilegio, vel ex fundatione, manutenendus erit in privilegiis, quae jurip. laicali conveniunt, cum ex primo majus Ecclesiae praejudicium generari possit, quam ex altero, ac in dubio generaliter praesumatur juspat. esse laicale, ut tradit VAN ESPEN *C.* 2. *N.* 10. COVARR. *L. cit.* *N.* 6. CASSADOR *decis.* 7. *N.* 6. *de jurep.* PANORMIT. *conf.* 76, & 106. *L.* 2. eo quod communiter laici soleant esse fundatores, & eis rarissimè concedi soleat privilegium, quae praesumptio tunc maximè procederet, si in possessione jam ante Trident. talis laicus extitisset, non enim verosimile ordinarios talem in possessione relicturos fuisse, si non vel semel probasset suum jus ex possessione descendere.

Ast in Patronatu Ecclesiastico vel laicali, orto ex mero privilegio, non requiritur expressa derogatio, ut

communiter teneri à Doctoribus testantur ROCHUS *curt. Qu. 3. N. 12.* LAMBERT. *L. 2. pag. 3. qu. 9. art. 25.*, sed sufficit generalis derogatio, eo quod propterea non timendum sit, ne alii à foundationibus absterreantur, cum hos, qui ex suo nihil in Ecclesiam contulerunt, frequenter jurep. privari vident.

Dicta generalis derogatio etiam sufficit in Patronatu à laico quidem ex fundatione acquisito, sed postea donato Ecclesiae, eo quod talis Patronatus tam in favorabilibus, quam odiosis censeatur Ecclesiasticus COVARR. *l. cit.* LAMBERT. *l. cit. art. 8.* PAULUS *Parif. Conf. 128. N. 19.* & probatur ex *C. unico de jurep. in 6. & ibi gl.* cum tali Patronatui tribuatur semestris, quod non nisi Ecclesiastico conceditur.

Derogatur secundò juri patronatus per reservationes Apostolicas, quibus Pontifices varia beneficia suae dispositioni reservârunt, quarum praecipua, & in corpore Juris clausa dicitur reservatio beneficiorum vacantium in curia, verùm cum harum naturam investigare est extra sphaeram disputationis, hinc generaliter hic tantùm annotare volui, nullam reservationem afficere jusp. laicale ex fundatione vel dotatione acquisitum. Ita cum communi tenent LAYM. *tract. 2. L. 9. C. 11. N. 2.* COVARR. *L. cit. N. 2.* eo quod nunquam censeantur Pontifices derogare tali juri nisi id speciatim expriment, quod in nulla reservatione factum, quod etiam extendunt BARB. *de pot. Epif. alleg. 59.* ENGEL *h. t. Mando ad reg. 1. Cancell. qu. 8.* ob favorem laici ad jusp. mixtum, negant verò de Patronatu Ecclesiastico, aut laicali acquisito ex Privilegio.

Derogatur tertio juri patronatus per concilium Tridentinum, non quidem illi, quod ex fundatione, vel dotatione, sed quod ex Privilegio ortum, ut declaravit Congre-

gre-

gregatio 4. Decemb. 1586, tamen si illi inserta esset clausula, ut perinde habeatur, ac si esset ex fundatione, vel dotatione eadem, *Congregatio* 13. Febr. 1608, excipit tamen Tridentinum certos aliquos Patronatus, quos, dum jam C. 5. enumeravi, hic praetereo.

Amittitur verò jus Patronatus vel extinguitur, & Ecclesia fit libera.

Primo: si Patronus expresse vel tacite juri suo in favorem ipsiusmet Ecclesiae renuntiet, renuntiare autem tacite censetur si Ecclesiam Patronatam in collegiatam erigi, vel alteri accessorie uniri permittit, cum enim in collegiata non sit locus praesentationi Rectoris, sed electioni C. 51. 56. de Elect. & per unionem prior Ecclesia totaliter extinguatur, sicque ruat fundamentum, in quo jus fundatum, sequitur, quod, dum talia sine reservatione ulla fieri permittit, juri suo tacite renuntiare censetur.

Secundo amittitur per formalem praescriptionem contrarii status, nempe libertatis, ut autem haec praescriptio locum habeat, requiritur, ut collationes vel à Papa, vel ab alio successive factae sint per 40 annos tanquam de beneficio libero sciente & patiente Patrono, ita *decidit rota in una salern. rectoriae* 22. Martii 1591. item *rota recent. p. 1. decis. 615*, unde ut ait CARD. DE LUCA: si factae sunt collationes ob negligentiam Patroni, vel per viam derogationis (quod in dubio praesumendum) jus. saltem de jure communi, & Trid. acquisitum salvum manet; ratio prioris: quia dum confertur ob negligentiam Patroni, non potest in collatore praesumi animus praescribendi, nec bona fides, dum tacite Ecclesiam Patronatam fatetur, utrumque autem ad praescriptionem validam est necessarium, C. 20. X. de praescript. L. 13. ff. de publ. in rem, ubi dicitur, quod si-

nè animo rem sibi habendi possessio non teneat, consequenter nec praescriptio cum haec finè possessione non currat *C. 3. de reg. jur. in 6. §. 25. ff. de usuc.*, ratio posterioris: quia non valenti agere non currit praescriptio.

Dixi de jure communi, nam si competeret ex mero privilegio jusp. illud in casu negligentiae amissum foret, non quidem vi praescriptionis ob datas rationes, sed ob non usum privilegii, quo ipso omnia privilegia ob praesumptam renuntiationem ex parte non utentis tolluntur. *ZOES. ad Jus Can. tit. de Privilegiis N. 35. GLOSSA ad C. suggestum de decimis. nec hic tempus 40 annorum requiro, sed attento, quod sit aliis onerosum, decennium sufficere puto per L. 1. ff. de nundinis. modò duabus vicibus collationes patiente Patrono cum effectu factae fuerint, uti ex BARB. N. 257. docet PIRRH. N. 138. Verum ut ex capite non usus jusp. ex jure communi acquisitum amittatur, ad minimum 40 annos desidero, cum privilegia contenta in corpore juris sive de jure communi concessa, non tam facile tollantur, quam quae de jure singulari. *authent. de non alien. rebus Ecclesiae C. 9. in fine. GL. & BARTH. ad L. 35. ff. de test. militis*, nec hic tam facilè renunciatio praesumi possit, cum sit privilegium ex causa onerosa acquisitum.*

Tertiò amittitur jusp., si numerus forte praefixus praesentationum sit completus, aut Ecclesia totaliter destructa, aut beneficium omnino redivitibus sit destitutum. Ratio prioris: quia cum jus, quod Patronus habet, dependeat ex consensu Episcopi, necesse est, ut, dum illud tantum fuit restrictum ad certum numerum, eo impleto etiam cesset jus praesentandi; Ratio posterioris: quia sic cessat esse Ecclesia & beneficium; non entis autem nullae sunt qualitates.

Quar.

Quartò amittitur per Simoniacam venditionem, aut aliam translationem jurisp. uti & si Patronus se ingerat in perceptionem fructuum beneficii, aut ejus bona usurper. TRID. *sess.* 22. C. 11. *sess.* 25. C. 9.

Quinto amittitur, si Patronus Ecclesiae ingratus existat, aut in haeresin delabatur BARB. N. 260. & se citans *Surdum*, & *Vivian*, & merito: quia indignus est beneficio Ecclesiae, qui ipsam tanquam matrem non agnoscit, & veneratur.

Sextò amittitur, si Patronus Ecclesiae Rectorem, vel per se, vel per alios occidere vel mutilare praesumat C. 12. *de poenis*, puto tamen in expressis casibus N. 5, & 6. requiri sententiam declaratoriam, cum nullibi in canonibus legatur, quod in iis privatio juris ipso facto incuratur.

Pro coronide notandum, quod, ut amissio juris (excepta illa, de qua N. 3. dictum) locum habeat requiratur, ut Patronus sit talis, qui successoribus praedjudicare possit, unde dicta in Patronatu gentilitio non habent locum, cum ibi vocati veniant non jure transmissio à Patrono antecessore, sed jure sanguinis, & descendendae à primo fundatore.

Quaeres primo: An Episcopus, vel legatus à latere derogare possit jurip? Resp. cum de jure antiquo, ut patet C. 16. *quaest.* 7. C. 22. 23. 24. Ecclesia a dispositione Patroni per neminem auferri possit, hoc autem quoad legatum à latere tantum sit mutatum in C. 28. X. *de jurep.* hinc dico, legatum à latere, & consequenter etiam Nuncium Apostolicum cum potestate Legati, non verò Episcopum posse derogare jurip.

Dixi *mutatum*, eatenus scilicet, quod Legatus possit derogare jurip. Ecclesiastico (& ex paritate ratio-

nis etiam laicali ex mero privilegio orto, cum in utroque nullus Patronus quidquam ex suo patrimonio ad foundationem contulit) non verò Patronatui Laicali ex jure communi acquisito, cum Pontifex ideo tantum ibi praesentationem Archidiaconi contra reservationem Legati annullaverit, eoquod tanquam Clericus ad Ecclesiam stante reservatione nullum praesentare potuerit, ad quid enim aliàs illae particulae: *tanquam Clericus* additae, nisi ut indicaretur, quod si Archidiaconus tanquam ~~Clericus~~ id est jure acquisito ex patrimonio suo collato in Ecclesiam praesentasset, aliud dicendum sit. videatur GLOSSA in *cit. C. 28.*

Quaeres secundò: An beneficium jurisp. non cadat sub reservationibus, si, dum praesentati in discordia patronorum de eo litigant, unus vel ambo ex praesentatis in curia seu apud sedem Apostolicam moriuntur, adeò ut collatio forte facta à Papa de tali litigioso beneficio, etiam sinè expressà derogatione debeat ceteri valida? Resp. Neg. si nullus adhuc ex litigantibus adhuc est institutus, eo quod tunc sive unus, sive ambo moriuntur in curia, nulli ex iis jus quaesitum ad ipsum beneficium, ut notat GL. *ad Clemt. ne lite pend.* communiter recepta, teste COVARR. *Qu. C. 36. N. 7.* licet ambo eatenus acquisiverint jus ad rem, ut ipsi à Patrono repelli amplius non possint arg. *C. 24. de j. pat.* & proinde per obitum unius vel amborum praesentatorum nulla nova vacatio contingit, sed antiqua durare censetur, cum haec primò per institutionem exspirat, sicut electio per confirmationem *C. 1. & 2. de transf. Episc. C. 6. & 16. de elect. in 6.* unde reservatio locum non habet, cum non adsit vacatio beneficii per obitum in Curia, & consequenter collatio ex capite reservationis pro
omni

omni Patronatu sine derogatione expressa censeri debet invalida.

Si verò unus est institutus, alter non, tunc si hic non institutus moritur Romae, collatio etiam cum derogatione factae censeri debet pro nunc invalida, quia non adest vacatio beneficii, si autem institutus moritur Romae, tunc poterit quidem Papa alium in locum defuncti surrogare, qui ejus causam prosequatur, aut conferre beneficium de jure, ut Papa ait, nemo potest, donec lis finita; post finem litis si apparuerit defunctum non habuisse jus, nec superstitem habere jus ex praesentatione, tunc potest quidem Papa conferre, aut non censetur voluisse derogare Patronatui laicali (secus dic de Ecclesiastico) nisi expresse derogat, cum haec expressio ab omnibus ad talem derogationem requiratur, ut supra dictum.

Si denique ambo instituti Romae moriuntur, aut possessor beneficii ibi, alter extra Curiam, tunc rursus quoad Patronatum laicum expressam derogationem cum communi sententia requiro. Non obstat *Clement. 1. & 2. ne lite, & C. 2. de praeb. in 6.* cum loquantur tantum de collationibus, & electionibus, unde dicit *GL. in C. 2. in 6. nihil dicit de praesentatione, unde saepius reperitur receptum in Curia, Papam per hoc non conferre beneficia,* quae pertinent ad praesentationem laicorum. Non autem quoad Patronatum Ecclesiasticum, quia adest vera reservatio, quae juxta omnes talem Patronatum sine expressa derogatione afficit; licet enim dictum Capitulum non loquatur de praesentatione, quia tamen praesentatio Clerici vim electionis habet, ut ex *Archid. notat Innocentius, & ipsa non censetur magis fa-*
vora-

vorabilis in jure quoad derogationem, quàm alia collatio, hinc eam sub *τὶ*: *collatio* includi, sentio cum citata Glossa.

